

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Ilona Tůmová

Historické mezníky vývoje vzdělávání Gymnázia Ladislava Jaroše v
Holešově

Olomouc 2012

vedoucí práce: Mgr. Eva Kaněčková

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené prameny.

V Hulíně dne 27. března 2012

Poděkování: Chtěla bych touto cestou poděkovat Mgr. Evě Kaněčkové za konzultace a pomoc při zpracování bakalářské práce.

Osnova

Úvod	5
1. Město Holešov – jeho historie a současnost	8
1.1. Současnost Holešova	12
2. Dějiny školství v Holešově do doby vzniku gymnázia	13
3. Historie dnešního gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově	16
3.1. Vznik a vývoj školy v období Habsburské monarchie	16
3.1.1. Přeměna reálky na reálné gymnázium v Holešově.....	21
3.1.2. Období první světové války a její vliv na gymnázium.....	22
3.2. Vývoj školy v období první republiky samostatného Československa	24
3.2.1. Vedení školy daného období a osobnost Ladislava Jaroše	28
3.3. Vývoj školy za okupace a druhé světové války	30
3.4. Vývoj v poválečném období a totalitním režimu	35
3.4.1. „Vítězný“ únor 1948 a jeho dopad na gymnázium.....	37
3.4.2. Zavádění sérií nových školských reforem	39
3.5. Vývoj školy v normalizačním Československu.....	42
3.5.1. Dekáda stagnace školy před sametovou revolucí	46
3.6. Demokratický rozvoj školy po pádu komunistického režimu	48
3.6.1. Listopad 1989 a jeho vliv na gymnázium.....	49
3.6.2. Rozvoj gymnázia v 90. letech	51
Závěr	55
Literatura	57
Přílohy	59

Úvod

Střední škola hned po základním vzdělání zastává nezastupitelnou roli v dalším rozvoji člověka, jeho celkovém rozhledu a připravuje ho na budoucí povolání. Stejnou úlohu plní Gymnázium Ladislava Jaroše v Holešově, jehož historií a vývojem vzdělávání na pozadí významných historických mezníků se bakalářská práce zabývá. Gymnázium poskytuje kvalitní všeobecné vzdělání, které se ve vyšších ročnících studia specifikuje dle jednotlivých zájmů a preferencí studentů a tak připravuje mladé lidi na úspěšné absolvování všech typů vysokých škol. Svým vzdělávacím programem se řadí mezi úspěšné střední školy u nás a jeho systém vzdělávání je na vysoké úrovni, o čemž svědčí i ocenění, které mu byla udělena a v neposlední řadě i téměř stoprocentní úspěšnost přijetí absolventů na vysoké školy. K vysokému kreditu gymnázia bezesporu přispívá i obětavá, svědomitá a trpělivá práce pedagogů a celého pedagogického sboru. Sama jsem měla možnost poznat atmosféru školy, a to z pohledu rodiče i celé řady dalších jednotlivců nejrůznějších generací, kteří touto školou prošli. To byl také jeden z důvodů, proč jsem si vybrala toto téma ke zpracování bakalářské práce.

Cílem bakalářské práce je podat ucelený obraz historického vývoje a vzdělávání holešovského gymnázia v rámci významných mezníků našich dějin v rozmezí stoletého období od jeho vzniku až po konec tisíciletí roku 2000 a poukázat na jeho bohaté dějiny a význam v současném školství. Pokusit se zmapovat jednotlivé etapy vývoje školy, jejího vzdělávání a kurikula na pozadí významných historických událostí našich dějin, které se staly stěžejními mezníky určující další vývoj naší země. Při čemž se ve své práci snažím pojmout také legislativní rámec školských zákonů v době existence příslušné vzdělávací instituce a reflektuji je tak, jak se promítly i do života gymnázia. Dále jsem se ve své práci pokusila zachytit a přiblížit měnící se školní atmosféru a prostředí dané školy v závislosti na příslušném historickém období a jednotlivých politických událostech, které zasáhly a ovlivňovaly jak dění na gymnáziu a aspekty týkající se výchovy, tak i životy profesorů a studentů na škole.

Při svém bádání, hledání zdrojů a analýze pramenů k mé práci jsem čerpala a dohledávala jednotlivé informace a fakta ze školních kronik, historických materiálů uložených v Státním okresním archivu v Kroměříži, almanachů, vydaných k příslušné příležitosti výročí gymnázia, výročních zpráv školy, novinových článků a publikací související s daným tématem, jejichž podrobný výčet je uveden v seznamu literatury. Zpracovala jsem ty zdroje,

kteře se týkají let 1899 – 2000, tedy celého století, od doby založení a vzniku gymnázia až po počátek milénia. Toto rozmezí celého období je bohaté na rozmanité a bouřlivé historicko-politické události, v jejichž důsledku docházelo k zásadním převratným změnám v dějinách našeho státu, které předkládaly novou podobu naší společnosti a bezesporu měly také vliv na holešovské gymnázium.

Ve své teoretické práci jsem využila historicko – komparační metodu, dále pak kritickou studii pramenů, analýzu a syntézu. Z hlediska zmíněných metod popisuji jednotlivé události a s nimi související legislativní politicko-zákonný rámec, jakým způsobem se projevil na gymnázium a jaký měl dopad na jeho další rozvoj a činnost.

Struktura práce se odvíjí od významných historických událostí – mezníků, které zasáhly do života školy a zásadně ovlivnily její další vývoj. Tyto události jsem rozčlenila do kapitol a zaznamenala v chronologickém sledu, tedy od nejstarších k novějším.

První kapitola seznamuje se samotným městem, kde se gymnázium nachází, jeho polohou, bohatou historií, která sahá až do 12. století, kdy je o městě první písemná zmínka, a dále se současností spolu s významem města v regionu.

Druhá kapitola je věnována historii školství v Holešově a jejímu objasnění vývoje, který dokresluje celkový pohled na dějiny Holešova a bezesporu souvisí také se vznikem gymnázia, jehož založení vyplynulo z požadavků chronologicky se vyvíjejícího školství dané doby podřizující se vzrůstající tendenci národního školství v Holešova. Zmiňovaná kapitola zachycuje historii školství v Holešově od jejich zaznamenaných počátků, které se mi podařilo dohledat, spadajících až do 14. století do doby Husovi a pokračuje do počátku 20. století, tedy do vzniku gymnázia. Dějiny školství ve městě se odvíjí v závislosti na dobových poměrech a celkovém rozvoji země.

Historie a vývoj samotného gymnázia jsou zachyceny v kapitole třetí, kde jsem rozmezí popisovaného stoletého období, tedy v letech 1899 – 2000, rozčlenila na jednotlivé podkapitoly uspořádané dle významných historických mezníků našich dějin, které se promítly také do života školy a ovlivňovaly její další vývoj a činnost.

Na vznik a založení školy, jeho počátky a první léta existence v období Habsburské monarchie a politickém uspořádání Rakouska - Uherska v souladu s habsburskými školskými zákony se zaměřuje první podkapitola. Přibližuje také školství 2. poloviny 19. Století v českých zemích, tedy jaká byly situace ve školství v době vzniku gymnázia, která přispěla k jeho založení. Je zde zachycena přeměna reálky na reálné gymnázium přinášející s sebou změny ve vyučovacím plánu a celkové délce studia. Ústředním historickým mezníkem zmiňovaného období je vypuknutí a průběh první světové války, která narušila poklidný

chod školy a nutně zasáhla do její činnosti a celého procesu vzdělávání.

Gymnázium v období první samostatné československé republiky je zachyceno v druhé podkapitole, tato doba je charakteristická rozsáhlou demokratizací, v jejíž důsledku docházelo k zavádění nových poměrů ve škole a pronikání nových učebních metod výuky. Poukazují zde také na výraznou osobnost pedagoga a pozdějšího ředitele gymnázia Ladislava Jaroše, dle kterého je škola pojmenována.

Strastiplná léta okupace a druhé světové války provázené nacistickými represemi, které neminy ani gymnázium Ladislava Jaroše, jsou uvedena ve třetí podkapitole.

Škola v poválečném Československu a následném komunistickém puči v roce 1948, kterým počíná nová éra socialismu v podobě komunistické garnitury je zaznamenána v další čtvrté podkapitole, která je vymezena až do roku 1968. Tato politická orientace vnáší značné změny do života školy uskutečňované v rámci socialistických myšlenek, především zaváděním série školských reforem a převzetím sovětského vzoru.

Události srpna 1968 upevňující komunistickou nomenklaturu a následná tzv. doba normalizační tak, jak se projevil také na holešovském gymnáziu, popisuje pátá podkapitola, a to až do zlomového roku 1989. V tomto období charakteristické nesvobodným projevem vůle dochází také i k pozitivním změnám v koncepci výuky. Následující celá osmdesátá léta jsou pak z hlediska rozvoje školy spíše ve znamení stagnace.

Závěrečná podkapitola zaznamenává rozvoj gymnázia posledního desetiletí 20. století, tedy v období let 1989 – 2000, které bylo zlomové právě listopadovými událostmi roku 1989 a nastavením svobodné demokracie. Toto období provází nejen převratné politické změny, ale také zásadní přeměny v organizaci, výuce a formách studia navazující na odkaz a poměry obdobné v prvorepublikovém gymnáziu. Celé období porevolučních změn lze charakterizovat jako období úspěšného rozvoje gymnázia nejen z hlediska zvyšování úrovně a kvality vzdělávání, ale i po stránce rozmanitých mimoškolních aktivit pořádaných právě pro studenty gymnázia. Toto období posledního desetiletí 20. století je rozčleněno na dvě podkapitoly, první přibližuje vliv listopadu 1989 na život gymnázia a změny v důsledku těchto událostí, druhá pak pojednává o celkovém rozvoji gymnázia v 90tých letech. Toto období se řadí mezi jedno z nejúspěšnějších v celé historii holešovského gymnázia.

1. Město Holešov – jeho historie a současnost

V úvodní kapitole bych chtěla představit malé město Holešov, ve kterém se gymnázium Ladislava Jaroše nachází a nastínit jeho bohatou historii dokreslenou četnými historickými památkami, které dávají specifický ráz tomuto městu. Právě budova gymnázia spolu s holešovským zámekem tvoří dvě největší dominanty města, které zde na první pohled zaujmou. Dále v následující podkapitole stručně přiblížit i současnou podobu města, které má nezastupitelné místo v celém okresu Kroměříž.

Holešov leží přímo v srdci Moravy, na konci úrodné Hané a v úpatí půvabných a někdy neprávem opomíjených Hostýnských vrchů. Holešov je starobylym městem, jehož sedmisetleté dějiny zanechaly naší době cenné památky.¹

Město vzniklo na křižovatce významných obchodních cest při brodu přes říčku Rusavu, která ovšem v dobách dřívějších byla značnou překážkou tehdejší dopravy. U Holešova se střetávají tři národopisné oblasti: hanácká, valašská a záhorácká.²

Holešov je velmi starým městem, jedním z nejstarších na Moravě. Již roku 1131 je o něm první písemná zmínka, tehdy se nazýval Golešovice a byl vsí, ale osada existovala již dříve. Jde o nepřetržitou kontinuitu osídlení od dob pravěkých, což dosvědčují četné archeologické nálezy v okolí města od časů mladší doby kamenné až po nejstarší slovanské osídlení.³

Již roku 1272 nese město název Holešov a byl městečkem. O jeho stáří svědčí mimo jiné také jeho historické jádro, které tvoří náměstí a přilehlá Malá ulice; půdorys je typický pro středověká města hrazená. O starobylosti Holešova svědčí také městský znak, jehož nejstarší podoba je dochovaná již z roku 1487, je v něm městská brána, symbol hrazených měst.⁴

O nejstarších dějinách existuje málo zpráv, protože městský archiv shořel v třicetileté válce. Jisté je, že Holešov měl na Moravě významnou roli v náboženských a politických dějích. Rovněž má své místo v hospodářském životě a v dějinách kulturních a uměleckých. Holešov byl především místem obchodu pro své výhodné umístění na úpatí Hostýnských hor, kde končí Valašsko a začínají žírné lány Hané. O tom svědčí četná tržní privilegia, která byla městu udělena, i tvar neúměrně rozlehlého náměstí, v němž se protínají dvě obchodní

¹ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK, Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 1.

² BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK, Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 1.

³ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK, Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 3.

⁴ BÁRTEK, Stanislav. *Holešov*. Holešov: Městský národní výbor v Holešově za spolupráce s JmKNV v Brně, Okresním archivem, Městským muzeem a Správou zámku v Holešově, 1969. s. 1.

cesty.⁵

Vznik města spadá do období tzv. městské kolonizace, tedy od období, kdy vznikla většina moravských měst. Při tom jmenovaný Hugo z Holešova, biskupův man, mohl být kolonizátorem. Roku 1322 je už Holešov prokazatelně městem.⁶

Holešov byl vysazen na městském právu švábském, jelikož vzor bral od Kroměříže. Město bylo podle původních zmínek v pramenech a také podle městského znaku městem hrazeným. Jeho hradby nebyly ovšem nijak mohutné a jejich poslední zbytky – městské brány – byly strženy roku 1878, 1888 a 1906. Holešov byl původně majetkem biskupství olomouckého, ale už ve 14. století bylo rozdělen na dvě části. Prvním majitelem dědičného dílu Holešova se stal Matouš ze Šternberka a rod Šternberků byl majitelem Holešova až do roku 1578.⁷

Období reformace je ve znamení luterství, českobratrství i katolicismu. Protireformace zde byla zahájena však již roku 1615, protože držitelem města se stal horlivý katolík Ladislav Popel z Lobkovic, který sice do smrti své manželky toleroval nekatolické vyznání, avšak již zmíněného roku vypudil luterského kněze a uzavřel bratrský sbor, načež uvedl do města jezuitu a následující rok dosadil na faru katolického horlivce, známého Jana Sarkandra.⁸

Neujasněné náboženské poměry i četné rozpory politické i události válečné v dalších letech se plně promítají v osudech města. Starý Holešov také zanikal velkými požáry, z nichž největší byly roku 1621, 1643 a 1645.⁹

Příkladem typického pobělohorského feudála cizího původu byl štýrský šlechtic Jan Rottal, který roku 1650 koupil Holešov a učinil jej středem svého rozsáhlého panství, které zahrnovalo 49 městeček a vsí. Tehdy se začínají nové dějiny Holešova, který se v té době utvářel do dnešní podoby. První jeho záležitostí byla stavba nového zámku a pak následovala rekonstrukce města, protože Rottal je obdařil četnými tržními a šenkovními výsadami, které založily hospodářský blahobyt měšťanů. Rod Rottalů vymřel sice po meči roku 1762, ale po přeslici přechází do rodu Nadasdyů, Erdédyů a nakonec Wrbnů, kteří dožili až do období první republiky.¹⁰

⁵ BÁRTEK, Stanislav. *Holešov*. Holešov: Městský národní výbor v Holešově za spolupráce s JmKNV v Brně, Okresním archivem, Městským muzeem a Správou zámku v Holešově, 1969. s. 1.

⁶ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 3.

⁷ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 4.

⁸ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 4.

⁹ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 4.

¹⁰ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 5.

Na sklonku 19. století proniká do města i průmyslová výroba. Z počátku navazovala na výrobu zemědělskou. První vznikl cukrovar, a to roku 1882 v předměstí Všetulích. Část jeho produkce šla do Kneislovy továrny na cukrovinky, vzniklá roku 1863 (později Sfinx, nyní Nestlé).¹¹

Starou tradici má i dřevařská výroba, které daly vznik okolní lesy. Již roku 1861 vznikla továrna Kubíčka a Kalinovského, největšího rozkvětu dosáhla Kohnova továrna na ohýbaný nábytek založená roku 1890 (dnes TON).¹² Mezi průmyslovými podniky byl nejvýrazněji zastoupen průmysl dřevařský a nábytkářský, pletárenský a potravinářský. Tato rozhodující odvětví v průmyslové skladbě města byla po roce 1948 koncentrována v národních podnicích Thonet (později Ton), Bruna (později Loana) a Sfinx (dnes Nestlé), k nimž přibýly nové průmyslové podniky v 50. letech.¹³

Roku 1849 připadl Holešov k Olomouckému kraji a stal se sídlem okresního hejtmanství, tvořeného okresy Bystřice pod Hostýnem, Holešov a Napajedla. Při územní reorganizaci roku 1949 byl okres Holešov začleněn do kraje Gottwaldovského (dnes Zlínského) a jeho obvod vytvořen 56 obcemi. Při reorganizaci roku 1960 byl ONV v Holešově zrušen a většina obcí připojena k okresu Kroměříž.¹⁴

Jelikož se Holešov řadí mezi města starobylá, nachází se zde několik umělecko-historických památek, které svým významem přesahují místní význam a mají své důležité místo ve vývoji moravského umění. O všechny výtvarné památky pečuje místní komise státní památkové péče a ochrany přírody v Holešově.¹⁵

Nejvýznamnějším umělecko-historickým objektem je již dříve vzpomenutý zámek, vystavěný v letech 1650-1750 s velkou zahradou a celým předzámčím, kde se také nachází barokní kostel svaté Anny a k němu přiléhající budovy, která byla v letech 1749 – 1783 sídlem trinitářského řádu.¹⁶

Na hlavním náměstí Dr. E. Beneše, které si zachovalo svůj půdorys z doby vzniku města na

¹¹ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 5.

¹² BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 5.

¹³ BARTOŠ, Josef, SCHULZ, Jindřich a TRAPL, Miloš. *Historický místopis Morava a Slezska v letech 1848 – 1960*. Ostrava: Profil, 1980. s. 131.

¹⁴ BARTOŠ, Josef, SCHULZ, Jindřich a TRAPL, Miloš. *Historický místopis Morava a Slezska v letech 1848 – 1960*. Ostrava: Profil, 1980. s. 131.

¹⁵ BÁRTEK, Stanislav, HÁP, Jindřich, HADRAVSKÝ, Adolf, KOŠINA, František, MAJETIČOVÁ, Libuše a SVÁTEK, Josef. *Holešov vás vítá*. Holešov: Místní národní výbor v Holešově za spolupráce osvětových zařízení a závodů, 1963. s. 7.

¹⁶ BÁRTEK, Stanislav, HÁP, Jindřich, HADRAVSKÝ, Adolf, KOŠINA, František, MAJETIČOVÁ, Libuše a SVÁTEK, Josef. *Holešov vás vítá*. Holešov: Místní národní výbor v Holešově za spolupráce osvětových zařízení a závodů, 1963. s. 7.

počátku druhé poloviny třináctého století, se nachází skvostná sochařská práce v Černé kapli při farním kostele, dílo sochaře Bohumíra Friče, jímž vrcholí snažení výtvarné školy slavného vídeňského sochaře Jiřího Rafaela Donnera. Kaple vznikla za majitele holešovského panství Františka Antonína Rottala. Pod kaplí byla zbudována rodinná hrobka. Ve farním kostele zaujmou pozornost dokonalá díla Jana Jiřího Schauberga, tvořící převážnou většinu zdejších sochařských prací. Ve Smetanových sadech, vzniklých na místě starého holešovského hřbitova, stojí pozoruhodná kaple svatého Kříže z roku 1663 a vyzdobená uvnitř nástěnnými malbami. Samostatný stavební celek tvoří bývalé židovské ghetto se starou synagogou z roku 1560, hřbitovem z mnoha starými kamennými náhrobky a s obytnými nízkými domky, připomínajícími zbytky středověku.¹⁷ Holešov byl jedním z pěti moravských měst se silnou židovskou obcí, která byla dokonce i správně samostatná až do roku 1919. Nyní je v ní umístěna expozice „Židé na Moravě“. Na hřbitově je hrob Sabbatai ben Meir Kohena, učeného rabína, který přišel do Holešova z Vilna a působil v něm až do své smrti roku 1663. Jeho hrob se stal poutním místem židů z celého světa.¹⁸

Umělecky nejcennější a nejznámější památkou Holešova je Černá kaple, součást chrámu Nanebevzetí Panny Marie. Byla přistavěna F. A. Rottalem roku 1748. I vlastní chrám je vzácnou památkou barokního umění.¹⁹

Díky cenným památkám, které jsou ve městě hojně zastoupeny, a také geografické poloze Holešova, obklopeného Hostýnskými vrchy s poutním místem Hostýnem, se město stalo poměrně vyhledávanou rekreační oblastí.

Dnes žije Holešov novým životem. Vznikly zde nové průmyslové závody, moderní letiště a především celé nové obytné čtvrti, jež dávají předpoklady k dalšímu rozvoji města.²⁰

¹⁷ BÁRTEK, Stanislav, HÁP, Jindřich, HADRAVSKÝ, Adolf, KOŠINA, František, MAJETIČOVÁ, Libuše a SVÁTEK, Josef. *Holešov vás vítá*. Holešov: Místní národní výbor v Holešově za spolupráce osvětových zařízení a závodů, 1963. s. 7.

¹⁸ BÁRTEK, Stanislav, KOŠINA, František, MUCALÍKOVÁ, Ludmila, POKORNÝ, Břetislav, STOJAN, Zdeněk a SVÁTEK, Josef. *Holešov*. Holešov: Městský národní výbor v Holešově za spolupráce s JmKNV v Brně, Okresním archivem, Městským muzeem a Správou zámku v Holešově, 1969. s. 2.

¹⁹ BÁRTEK, Stanislav, KOŠINA, František, MUCALÍKOVÁ, Ludmila, POKORNÝ, Břetislav, STOJAN, Zdeněk a SVÁTEK, Josef. *Holešov*. Holešov: Městský národní výbor v Holešově za spolupráce s JmKNV v Brně, Okresním archivem, Městským muzeem a Správou zámku v Holešově, 1969. s. 2.

²⁰ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 6.

1.1. Současnost Holešova

Mikroregion Holešovsko je v současné době součástí Zlínského kraje a okresu Kroměříž. Rozkládá se ve střední části východní Moravy, v místech, kde se střetávají dvě krajinné a etnografické oblasti, Haná a Valašsko. Je tzv. pověřenou obcí III. stupně a nejen správním, ale také průmyslovým a společenským centrem Mikroregionu Holešovsko. Tvoří jej 18 obcí a město Holešov, které je jeho centrem.²¹

Správní území města tvoří vedle samotného Holešova a katastrálního území Všetuly, místní části Dobrotice, Količín, Tučapy a Žopy. Celková výměra je 3409 ha, počet obyvatel 12 500. Zpracován je projekt rozvoje, který by měl zajistit přístup k možným dotacím EU. V letech 1998 – 2000 byla sestavena nová územně-plánovací dokumentace, která klade důraz na rozvoj výstavby, rozšíření průmyslové výroby i posilování příležitostí pro živnostníky. Současně nabízí varianty pro vybudování nutného dopravního obchvatu města.²²

Novodobý stavební vývoj začal v poslední čtvrtině 19. století, podpořený vybudováním železnice (1882). Většina starších domů (na náměstí) byla přestavěna. Hlavní třídou se stala Kroměřížská ulice, dnes Palackého, a území mezi ní a Novosady. V 50. letech bylo postaveno sídliště U Letiště, v 70. a 80. letech Novosady a Kráčiny, rodinná výstavba probíhala převážně ve Všetulích. Lokality pro další výstavbu jsou plánovány severně od města a na východ. Významnou investiční akcí posledních let bylo postavení sportovní haly, náročná rekonstrukce středu města, jeho komunikací a nyní město plánuje celkovou obnovu a zprovoznění zámku Holešov, který v březnu 2005 získalo koupí do vlastnictví.²³

Město zažilo největšího rozkvětu v 60. a především 70. letech, kdy zabezpečovalo vnitrostátní dopravu. Nyní ho využívají opravárenské firmy, aeroklub, modeláři a aerotaxi. V současné době probíhají přípravné práce na vybudování průmyslové zóny v této lokalitě. Jedná se o zónu s celorepublikovým významem.²⁴

²¹ SEIFERT, Rudolf., ŠUJANOVÁ, Zdena. *Holešov – rozmanitostí*. Holešov: Městské informační centrum Holešov, 2006. s. 3.

²² SEIFERT, Rudolf., ŠUJANOVÁ, Zdena. *Holešov – rozmanitostí*. Holešov: Městské informační centrum Holešov, 2006. s. 3.

²³ SEIFERT, Rudolf., ŠUJANOVÁ, Zdena. *Holešov – rozmanitostí*. Holešov: Městské informační centrum Holešov, 2006. s. 3.

²⁴ SEIFERT, Rudolf., ŠUJANOVÁ, Zdena. *Holešov – rozmanitostí*. Holešov: Městské informační centrum Holešov, 2006. s. 4.

2. Dějiny školství v Holešově do doby vzniku gymnázia

Následující kapitola je zaměřena na objasnění celého vývoje školství v Holešově, který dokresluje celkový pohled na dějiny Holešova a bezesporu souvisí také se vznikem zdejšího Gymnázia Ladislava Jaroše, jehož založení vyústilo z požadavků chronologicky vyvíjejícího se školství poplatné doby podřizující se vzrůstající tendenci národního školství v Holešově.

Kapitola zachycuje celkový vývoj školství v Holešově od jeho zaznamenaných počátků sahající do 14. století až do počátku 20. století, tedy do doby vzniku holešovského gymnázia. Jelikož Holešov patří mezi města starobylá, i historie jeho školství má své hluboké kořeny, které se vyvíjely v závislosti na soudobých poměrech země a jeho celkovém rozvoji v jednotlivých oblastech. Tlak příslušné doby kladl nové požadavky na vzdělávání a tomu odpovídající zřizování žádaných škol, které by poskytovaly potřebné znalosti a vzdělání související s modernizací doby.

První zmínka, kterou se mi podařilo dohledat o zdejším školství, pochází již ze 14. století, kdy se zde vzdělával Jan z Holešova, známý v době Husově. V 16. a 17. století vzniklo školství luterské a českobratrské, kdy byla při zdejším sboru bratrském založena škola bratrská. Příchodem jezuitů při zahájení protireformace roku 1615 je obnoveno školství katolické.²⁵ Za zmíněné náboženské protireformace se připomíná v kostelní matrice škola farní. Ve smyslu školských reforem za Marie Terezie byla zřízena v Holešově škola triviální a vedle ní byla též škola městská.²⁶ Péče o vzdělání mládeže byla původně svěřována duchovní správě. Bylo nařízeno, aby při každé faře, v jejímž obvodu na půl hodiny cesty bylo 90 – 100 dětí, byla zřízena tzv. škola triviální. V ní se učili chlapci a dívky společně v tak zvaném triviu, číst, psát a počítat, dále náboženství a ve městech věcem, které byly potřebné pro rozvoj řemeslné výroby. Do holešovské triviální školy trojtřídní, umístěné vedle fary (dnes je v tomto domě lékárna Pod věží) chodily i děti ze Všetul a ze Žop. Ostatní obce, které byly přiřazeny k holešovskému kostelu, měly školu vlastní.²⁷

Dokud trval feudální ráz hospodářství, tak triviální vzdělání poskytované mládeži plně postačovalo. Ale rozvoj manufakturní výroby, rozvoj řemeslné výroby a na venkově změna úhorového extensivního hospodaření v intenzivní, zavádění nových plodin, dokonalejší způsob

²⁵ BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972. s. 3.

²⁶ SVAČINA, Bohuslav, UHEREC, František, JARUŠEK, Robert a ZLÁMAL, Vladislav. *HOLEŠOV: město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 1935. s. 22.

²⁷ STOJAN, Zdeněk. Několik poznámek k dějinám školství v Holešově. *Holešovsko*. Holešov: MěÚ Holešov, 1998, 4(13), 14.

chovu dobytka, si vyžadoval nutné změny i ve výuce, aby mládež byla pro to, co ji v moderně se rozvíjejícím hospodářství čeká, řádně připravena. Proto byla přijata celá řada školských reforem, které přispěly nejen k rozvoji ekonomiky, ale ve svém důsledku i k rozvoji kulturnímu, společenskému a národnímu.²⁸

Tlak na modernizaci školského systému se nezastavil ani před Holešovem. Město mělo počátkem 19. století jen kolem 5 000 obyvatel, kteří se živili většinou zemědělstvím, řemeslem a obchodem. Rozvoj průmyslu byl tehdy v plenkách, panský pivovar a továrna Grätzrova na výrobu kostní moučky dávaly obživu jen některým. Představitelé města si uvědomovali velmi dobře, že triviální škola již požadavkům moderní doby nemůže stačit. Proto usilovali o založení výše organizované školy a tou byla tzv. škola hlavní, která podle školských reforem Marie Terezie byla dosud zřizována jen ve velkých městech. V ní vedle trivia a náboženství se žáci (původně jen chlapci) seznamovali se základy latiny, zeměpisu, dějepisu, přírodopisu, kreslení, geometrie a základy průmyslu a hospodářství. Vyučovacím jazykem byla dříve jen němčina, později se jí stávala i čeština.²⁹

Žádost o zřízení hlavní školy byla městem Holešovem podána již roku 1860, ale její vyřízení trvalo celé dva roky.³⁰ Roku 1863 byla tedy otevřena v Holešově škola hlavní. Podle nařízení úřadů měla být německá, ale ve skutečnosti byla oboujazyčná, protože většina žactva neovládala německý jazyk. Po vydání nových školských zákonů roku 1869 byla škola hlavní přejmenována na školu národní (obecná). V těch dobách, počátkem let sedmdesátých, členové obecního zastupitelstva se cítili být více Němci, a chtějíce dopřát svým dětem většího vzdělání, vymohli si roku 1872 zřízení německé školy měšťanské. Od toho roku bylo upraveno vyučování na pětitřídní obecné škole tak, že v I. třídě se vyučovalo česky, ve II. a III. třídě vyučování němčině bylo rozšířeno, ve IV. a V. třídě vyučování jazyku německému mělo nabýt převahy, aby bylo žactvo dobře připraveno pro německou měšťanskou školu. Roku 1885 německá měšťanská škola byla přeměněna na českou.³¹

Od té doby nastává stálý, byť i pozvolný vzrůst národního školství v Holešově.³² Roku 1888 byla postavena školní budova měšťanské školy chlapecké. Dívčí škola postavena byla roku

²⁸ STOJAN, Zdeněk. Několik poznámek k dějinám školství v Holešově. *Holešovsko*. Holešov: MěÚ Holešov, 1998, 4(13), 14.

²⁹ STOJAN, Zdeněk. Několik poznámek k dějinám školství v Holešově. *Holešovsko*. Holešov: MěÚ Holešov, 1998, 4(13), 14.

³⁰ STOJAN, Zdeněk. Několik poznámek k dějinám školství v Holešově. *Holešovsko*. Holešov: MěÚ Holešov, 1998, 4(13), 14.

³¹ SVAČINA, Bohuslav, UHEREC, František, JARUŠEK, Robert a ZLÁMAL, Vladislav. *HOLEŠOV: město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 1935. s. 22.

³² SVAČINA, Bohuslav, UHEREC, František, JARUŠEK, Robert a ZLÁMAL, Vladislav. *HOLEŠOV: město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 1935. s. 22.

1910 a projekt této budovy proveden holešovským rodákem prof. arch. Fischerem po způsobu vídeňského Schönbrunu. Střední školství v Holešově vzniklo roku 1899, kdy byla založena Zemská vyšší reálka a v roce 1909 přeměněna byla na vyšší reálné gymnasium. Zimní hospodářská škola zřízena byla v Holešově roku 1896 a v roce 1902 byla zřízena městská odborná škola pro ženská povolání.³³

³³ HAINA, Josef. *HOLEŠOV: místopisný a propagační sborník našich měst*. [S. l.: s. n., 190 - ?] s. 11.

3. Historie dnešního gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově

Následující kapitola je zaměřena na samotnou historii gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově a její vývoj související s politickým uspořádáním příslušné doby a tomu odpovídající zavedení legislativního opatření v podobě školských reforem a zákonů stěžejních pro organizaci a koncepci výuky školy. Historie holešovské vzdělávací instituce je zde zachycena v rozmezí let od jejího vzniku roku 1899 až do roku 2000, tedy po dobu jejího stoletého vývoje.

Celé 20. století bylo bohaté na bouřlivé politické zvraty a historické události, které měnily a přetvářely dosavadní život v zemi, ať už se jedná o vymanění z nadvlády Habsburků a vznik samostatného státu, přes dvě světové války, následující komunistickou diktaturu až po svržení komunistické vlády v závěru století a znovu navrácení svobodné demokracie. Jednotlivá období vývoje gymnázia jsou rozčleněny do podkapitol dle významných historicko-politických mezníků, které výrazným způsobem zasáhly do dějin naší země a je zřejmé, že se musely také promítnout do školství a tím ovlivnily také historii a chod vzdělávání gymnázia. V následujících podkapitolách porovnávám příslušný soudobý politicko-zákonný rámec školství v naší zemi v daných časových obdobích na pozadí významných historických událostí, jak se projevil na gymnáziu.

3.1. Vznik a vývoj školy v období Habsburské monarchie

Založení, počátky a první léta existence školy v politickém uspořádání v rámci Habsburské monarchie jsou zachyceny v následující podkapitole. Podkapitola přibližuje také příčiny vzniku školy na Holešovsku, které spočívaly v nedostatku středních škol ve zmiňovaném regionu a s tím související potřebu založení střední školy ve městě, která by pokryla rostoucí potřeby zvyšování vzdělání. Jsou zde zachyceny i problémy a překážky spojené se zřízením školy, plynoucí mimo jiné i z dosavadních poměrů v rámci Rakouska - Uherska a prosazením češtiny jako hlavního vyučovacího jazyka. Důležitou událostí daného období v dějinách gymnázia je také přeměna vzniklé reálky na reálné gymnázium, kde v rámci metody historicko-srovnávací uvádím rozdíl mezi těmito dvěma institucemi ve změně výuky, délky studia a důvod přeměny.

Ústředním historickým mezníkem zmiňovaného období je vypuknutí a průběh první světové války, která narušila poklidný chod školy a nutně zasáhla do výuky a celého procesu

vyučování a tím výrazně narušila její celkovou činnost. Srovnávám zde předválečné a válečné období a jeho vývoj, který za války stagnoval, soudobou atmosféru a celkovou situaci ve škole.

Pro zmapování historie gymnázia v Holešově je důležité uvést, jaká byla stávající situace ve školství vůbec v období vzniku gymnázia a jaké události týkající se školství jí předcházely. Jelikož zákonný rámec školství daného období úzce souvisí se vznikem gymnázia v Holešově a je pro jeho vznik stěžejní, stručně se zmíním v této podkapitole o jednotlivých koncepcích reforem a zákonů, které předkládaly podobu a obsah středního vzdělávání jednotlivých typů škol v dané době. Je samozřejmostí, že v nových školských reformách se odrazilo i soužití českého a německého národa v rámci Habsburské monarchie.

Školství během druhé poloviny 19. století prodělalo několik zásadních změn, které dávaly novou podobu střednímu vzdělávání. Novodobá česká škola vyšla z odkazu utvářejícího se od tereziánských reforem, které byly součástí komplexních změn habsburské říše ve druhé polovině 18. století. Vyučovacím jazykem byla němčina. Střední škola byla reorganizována podle návrhu Gratiana Marxe jako pětitřídní a později šestitřídní gymnázium s vyučovacím jazykem německým a od třetí třídy latinským. Významná byla nová koncepce středních škol, která byla uvedena do života reformou Exner - Bonitzovou v letech 1848-49. Výběrová střední škola byla bifurkována humanisticky zaměřená gymnázia s osmi ročníky (orientovaná mj. na latinu a řečtinu) a na sedmileté matematicko-přírodovědné reálky.³⁴ Jak píše Čtverák, uvedeným školským zákonem byly zavedeny změny v organizaci středního školství povšechně, o organizaci gymnázií, v obsahu vzdělání a v pedagogiko-metodické činnosti středních škol zvláště.³⁵

Spojením dosavadního šestitřídního gymnázia s prvním a druhým ročníkem filozofického studia bylo vytvořeno osmitřídní gymnázium, ve kterém se sice vyučovalo klasickým jazykům, ale latina již nebyla jazykem vyučovacím. Návrh se zabýval i reálkami. Takzvané nesamostatné reálky neboli podreálky, zakládané v našich zemích od roku 1849, vznikaly rozšířením čtvrté třídy hlavní školy na dva, popřípadě tři ročníky. Zároveň byly zřizovány i reálky jako samostatné původně šestitřídní střední školy v podobě škol všeobecně vzdělávacích.³⁶

Nadále byla vytvářena soustava rakouské školské státní správy v podobě místních,

³⁴JŮVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. s. 49.

³⁵ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 170.

³⁶ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 170.

okresních a krajských školních rad.³⁷

Návrh plánu z roku 1849 o koncepci středních škol byl zcela realizován teprve roku 1867, kdy byly reálky zakládány v podobě sedmitřídní střední školy, která se podle vzoru gymnázií skládala z čtyřletého stupně nižšího a tříletého stupně vyššího. Místo klasických jazyků zaváděly u nás reálky němčinu a francouzštinu. Nevýhodou reálek bylo, že jejich abiturientům nebyl povolen přístup na univerzitu kromě přírodovědných oborů bez složení doplňovací zkoušky zralosti na gymnáziu.³⁸

K pochopení celé situace školství na Holešovsku ještě před samotným vznikem gymnázia je podstatné zmínit, že byla uplatňována vzestupná tendence vytváření kvalitní sítě vzdělávacích a kulturních institucí, které se staly jedním z pilířů formující se občanské společnosti.³⁹

Klíčovou roli sehrály zejména střední školy: gymnázia se zaměřovala na přípravu pro vysokoškolské studium, reálky připravovaly své svěřence pro techniku nebo praktická povolání, obchodní akademie vytvářely předpoklady pro podnikatelskou činnost a službu ve vysokých státních úřadech. Na Zlínsku a přilehlém Holešovsku citelně scházela dostupná střední škola. Nejbližší zařízení v Uherském Hradišti a v Kroměříži, jež zdaleka nestačila pokrýt rostoucí počet uchazečů.⁴⁰

Zřízení střední školy ve městě, které se teprve po vydání Říjnového diplomu (20. října 1850) začalo zvolna probouzet k novému národnímu životu, nebylo jednoduché. Holešov byl totiž až do této doby ovládnán německy mluvící a cítící menšinou. Ta měla v rukou správu města a její germanizační úsilí ve spojení s německy orientovaným vrchnostenským úřednictvem bylo patrné. Patřit k takzvané lepší společnosti znamenalo prosazovat německou řeč a prorakouskou orientaci. V podstatě však bylo město české, vždyť z celkového počtu 5639 obyvatel v roce 1890 jen 494 uvádělo ve sčítacích operátech německou národnost. A byl to právě vliv českých učitelů, kteří působili ve městě na tehdejší farní hlavní škole, a představitelů městské duchovní správy, že čeština začala v 2. polovině 19. století ve stále větší míře pronikat na veřejnost, že se podařilo založit spolky, z nichž se začalo šířit národní vědomí. Vítězství národní věci pak bylo definitivně potvrzeno roku 1880, když se městským starostou stal měšťan František Pokorný, který na radnici změnil německé úřadování na české, a dosáhlo přeměny německé měšťanské školy na školu s českým vyučovacím jazykem.⁴¹

³⁷ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 173.

³⁸ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 173.

³⁹ ZAPLETAL, Česlav. Nepodlehne ohni ani meči. *Týdeník Kroměřížska*. Kroměříž: Promptservis, 1999, **10**(37), 5.

⁴⁰ ZAPLETAL, Česlav. Nepodlehne ohni ani meči. *Týdeník Kroměřížska*. Kroměříž: Promptservis, 1999, **10**(37), 5.

⁴¹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 8.

Nově zvolení představitelé města vystihli vhodné podmínky pro založení střední školy technického typu a začali se touto myšlenkou stále hlouběji zabývat. Nešlo zprvu o založení reálky nebo gymnázia. Na schůzi 13. února 1896 vyslovil nejdříve městský výbor na návrh starosty Pokorného souhlas tím, aby se podnikly potřebné kroky ke zřízení nějaké české střední nebo odborné školy ve městě. V době probíhající industrializace se jako nejlépe vyhovující jevila vyšší odborná škola strojírenská. Bylo však zjištěno, že v současných podmínkách není možno školu zamýšleného typu zřídit. Výhodnější se zdálo využít jiné možnosti, která se naskytla při projednávání reformy reálného studia. Tato reforma byla pak uzákoněna, a tak mohl Holešov využít příležitosti a doplnit síť středních škol na střední a východní Moravě vlastní reálkou s českým vyučovacím jazykem.⁴²

Žádost byla vypracována a 13. ledna 1897 předložena zemskému sněmu poslancem za Holešov p. Karlem Bubelou ze Vsetína. Proněmecká a prohabsburská brněnská byrokracie, která nepřála rozvoji českého školství na Moravě, žádost zamítla.⁴³

První neúspěch však Holešovské neodradil. Rozhodli se zaslat žádost znovu, tentokrát podepsanou i zástupci všech obcí politického okresu Holešov. 15. února 1898 bylo žádosti vyhověno a zemský výbor byl pověřen vypracováním podmínek, za kterých by mohla být zemská vyšší reálka otevřena. Tyto podmínky byly až neuvěřitelně tvrdé, na první pohled by se mohlo zdát, že byly stanoveny tak, aby je nemohlo město v poměrně krátké době splnit. Město mělo zajistit pro zamýšlenou školu novou budovu s naturálním bytem pro ředitele a školníka, určit místnosti, v nichž se bude vyučovat, než bude škola postavena, vybavit školu nábytkem a nezbytnými pomůckami, finančně zajistit její provoz a navíc refundovat zemskému výboru plat ředitele a profesorského sboru ve výši 3 800 zlatých ročně splatných čtvrtletně předem.⁴⁴

Všechny tyto požadavky byly pečlivě zvažovány a konzultovány s okolními městy, v nichž školy podobného typu existovaly, a nakonec téměř jednomyslně 3. února přijaty. Tím představitelé města ukázali, že rozumějí potřebám moderní doby a že investovat do vzdělání mladých lidí se vyplatí celému městu i jeho okolí.⁴⁵

⁴² STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s.8.

⁴³ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s.8.

⁴⁴ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s.9.

⁴⁵ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava

Moravský zemský sněm dne 26. května 1899 povolil, aby počínaje školním rokem 1899/1900 byla v Holešově otevřena vyšší zemská reálka s českým vyučovacím jazykem. Smlouva se zemským sněmem byla podepsána 18. června 1899 v Holešově starostou Pokorným a členy zastupitelstva dr. Rauscherem a L. Prusenovským, v Brně pak představiteli zemského sněmu 28. června 1899. Prvním ředitelem byl jmenován prof. Leopold Sach z Prostějova. Výuka byla zahájena 18. září 1899 bohoslužbami. Do lavic zasedlo celkem 72 žáků. Zpočátku tu učilo jen pět pedagogů a výuka probíhala v provizorně upravených místnostech na radnici. K výbavě tříd patřil krucifix, obraz jeho Veličenstva císaře, tabule, pódium, stůl a židle pro učitele, žákovské lavice o dvou sedadlech, lampy na osvětlení, skříň pro pomůcky, teploměr a plivátka.⁴⁶

V beletrii vydané k jubileu 25. výročí založení holešovské reálky vzpomíná na počátky prvních let, syn ředitele profesora Leopolda Sacha, Dr. Ing. Vladimír Sach. „*Vyučování v prvním školním roce započalo v učírnách umístěných v druhém patře obecního domu. A jako dnes vidím tu velikou předsíň s několika vchody. Jeden z nich vedl do naší kuchyně a pokoje, což byl s počátku celý byt ředitelův, druhý vedl do pokoje, v němž byla sborovna, třetí a čtvrtý vchod byl do učíren. Prvý rok byly otevřeny, tuším, dvě paralelky první třídy a neběželo o výpravu jako o podstatu věci, běželo v první řadě o zdar střední školy a její rozvoj.*“⁴⁷

Nová škola se záhy sžila s městem a získala vřelé sympatie občanů. Vzrůstající počet žáků, kteří se hlásili ke studiu nejen z Holešovska, nýbrž i z Bystřicka, Zlínska, Dřevohosticka, přiměl představitel městské samosprávy k tomu, aby postavili pro školu novou budovu, která by byla nejen důstojným stánkem vědy, ale po stránce architektonické vhodně vzhled města doplňovala. Místo pro školu bylo vybráno v blízkosti nově založeného nádraží v Kroměřížské ulici. Vypsáný konkurs na stavbu vyhrál návrh architekta Antonína Turka z Prahy a po určitých úpravách byl realizován v roce 1901 – 1902. Nová škola svým vnitřním členěním a vybavením patřila k nejmodernějším v českých zemích vůbec. Finanční náklady, které zatížily městskou pokladnu, byly značné, ale vědomí, že se město stalo střediskem kulturního života rozsáhlého okolí, že má svou vlastní střední školu, pomáhalo překonávat všechny potíže.⁴⁸ Bylo velkým štěstím pro nově vzniklý ústav, že představenstvo města mu bylo příznivě nakloněno, že nelitovalo žádných obětí finančních, aby reálka byla skutečně moderním a důstojným

Jaroše, 1999. s.10.

⁴⁶ ZAPLETAL, Česlav. Nepodlehne ohni ani meči. *Týdeník Kroměřížska*, Kroměříž: Prompt servis, 1999, **10**(37), 5.

⁴⁷ KVASNIČKA, Pavel, JAROŠ, Ladislav a kolektiv. *Jubileum zemského reálného gymnasia: 1899-1924*. Holešov: Zemské reálné gymnázium, 1924. s. 62.

⁴⁸ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSC a Městský národní výbor v Holešově, 1989, **4**(3), 5.

střediskem pro vzdělání studentů ze širokého okolí.⁴⁹

3.1.1. Přeměna reálky na reálné gymnázium v Holešově

Reálka v Holešově neměla dlouhého trvání. Studium na tomto moderním typu školy bylo totiž pro žáky neobyčejně náročné. Řada mladých chlapců z města raději stále ještě dojížděla do gymnasií v okolí, na nichž bylo studium rozvrženo na osm let, a z něhož bylo možno bez doplňovacích zkoušek vstoupit jak na techniku, tak na universitu. To byl také důvod, proč vedení reálky zamýšlelo změnu vhodnějšího typu školy, který by tyto požadavky splňoval.⁵⁰

Štverák uvádí tehdejší možnosti zřízení platných typů středních škol a soudobou organizaci středního vzdělávání, kde dle nařízení tehdejšího ministerstva vyučování Marcheta z 8. srpna 1908 vznikala vedle gymnázií, reálek a reálných gymnázií i reformní reálná gymnázia (nižší reálka, na kterou navazovalo vyšší gymnázium). Nejoblíbenějším typem střední školy se stalo reálné gymnázium, maximálně splňující požadavek spojení tradičního pojetí střední školy s požadavky doby moderní.⁵¹

Dle těchto možností se rozhodla zažádat 24. srpna 1908 městská rada o povolení změnit reálku na reformní reálné gymnasium. Žádost byla odeslána i přes nesouhlas profesorského sboru reálky. Profesori ve svém zamítavém stanovisku ke změně namítali, že studium je na gymnasiu o rok delší, což zvyšuje finanční náklady na studia, a že žák reálky může po složení doplňovací zkoušky z latiny a filosofické propedeutiky stejně na univerzitu vstoupit.⁵²

Žádosti města o změnu ústavu bylo vyhověno, když se rada opět zavázala, že zvýšené výdaje na výuku uhradí ze svých prostředků. Učinila tak s lehkým srdcem, protože se domnívala, že v nejbližší době bude ústav postátněn a finanční břemena spojená s vydržováním školy převezme stát.⁵³

Tato významná událost v historii školy byla také zaznamenána ve školní kronice: „*Žádosti té bylo vyhověno vnesením moravského zemského výboru ze dne 1. září 1909 a to tím způsobem, že ve školním roce 1909/10 otevřena bude místo I. třídy reálné, první třída*

⁴⁹ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 14.

⁵⁰ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 15.

⁵¹ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 190.

⁵² STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 14.

⁵³ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 14.

*reálného gymnasia a v ostatních letech postupně.*⁵⁴ Tak byl ústav od školního roku 1909/10 změněn na reálné gymnasium, které se ukázalo jako nejvhodnější typ školy pro přípravu studentů na vysoké školy obou typů. Neúnavným pomocníkem při jednání o gymnasium byl zemský poslanec dr. Josef Očadlík, účinně pomáhali i poslanci Masaryk, dr. Žáček a prof. Drtina.⁵⁵

Ladislav Jaroš, budoucí ředitel gymnázia, podle kterého je dnes současný ústav pojmenován, tak uvádí v publikaci města Holešov následující: „*Jednání zase vázlo a jen energickému úsilí zemského poslance Josefa Očadlíka se podařilo přeměnu tak urychlit, že jedenáctý rok ústavu (školní rok 1909-10) byl prvním rokem reálného gymnasia, jehož absolventi mohli studovat na technice i na universitě. Toho roku se po prvé objevují ve škole vedle hochů také dívky – privatistky. Bylo jich 7 (v I. třídě 5, ve II. a III. třídě po jedné). Směly býti vyučování přítomny, seděly v zadních lavicích, volány nebyly – zkoušeny byly až na konci roku. Do třídy vcházely s učitelem, s ním ze třídy vycházely a přestávky trávily ve zvláštní místnosti, určené toliko pro ně.*“⁵⁶

V rámci přeměny instituce reálky na reálné gymnázium došlo ke změně délky studia o jeden rok a k zavedení dvou nových vyučovacích předmětů, a to latiny a filozofické propedeutiky. Pro srovnání a názornost uvádím v příloze tabulky s přehledem vyučovacích hodin jednotlivých předmětů na reálce a po změně ústavu na osmileté reálné gymnázium.

3.1.2. Období první světové války a její vliv na gymnázium

Život školy plynul celkem klidně až do roku 1914, do 15. výročí jejích založení. Školní rok tehdy musel být ukončen předčasně, protože studenti vyšších ročníků i profesorský sbor se činně zapojili do organizačních příprav na realizaci Hanácko-valašské výstavy, která měla začít 5. července a jejíž jedna část byla umístěna v gymnáziu. Na 15. srpna byl naplánován sjezd pokrokového studentstva. Aktivně se příprav sjezdu zúčastnili studenti spolku Neruda z gymnázia.⁵⁷

Bohužel sarajevský atentát na Františka Ferdinanda a jeho manželku Žofii, který podnítil vznik první světové války, zničil všechny naděje do výstavy i sjezdu kladené. Po vyhlášení

⁵⁴ Pamětní kniha zemské vyšší reálky v Holešově od roku 1899, uložena ve Státním okresním archivu Kroměříž.

⁵⁵ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 15.

⁵⁶ JAROŠ, Ladislav, FRANTIŠEK, JARUŠEK, Robert a ZLÁMAL, Vladislav. *HOLEŠOV: město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 1935. s. 21.

⁵⁷ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 14.

všeobecné mobilizace byla výstava z moci úřední přerušena, sjezd se neuskutečnil.⁵⁸

Tak byl poklidný chod školy narušen válečnými událostmi roku 1914. Část profesorského sboru byla ihned po vyhlášení mobilizace nucena narukovat. Stejný osud postihl i žáky vyšších ročníků, kteří po složení válečné maturity oblékli ihned vojenský kabát. Zabezpečit normální chod výuky za těchto okolností bylo pro stávajícího ředitele Sobotku zcela nemožné.⁵⁹ Válečnou situaci na škole popsal také pedagog a pozdější ředitel gymnázia, Ladislav Jaroš: „*Válka dolehla tíživě i na náš ústav. Při začátku školního roku 1915 – 16 bylo pro 7 tříd disposici jen 6 učitelů i s ředitelem, ostatní konali vojenskou službu a jen část jich byla zproštěna, aby bylo vyučování umožněno. Byla nařízena revise žákovské knihovny; všechny knihy měly být znovu přečteny členy profesorského sboru a podpisem mělo být potvrzeno, že v nich není nic, co by se přičilo autoritě panovnického rodu, autoritě církevní a co by se obracelo proti vojsku. Pro starší žáky od V. třídy byl zaveden vojenský tělocvik dvakrát týdně a měsíčně pochodová cvičení po způsobu vojenském. Většina žáků nejvyšších tříd byla odvedena. Abiturienti – vojáci konali předčasně „válečné zkoušky dospělosti“.*“⁶⁰

Výuka některých předmětů byla podstatně omezena, některým předmětům se nevyučovalo vůbec. I když v pozdějších letech války vypomáhali na škole mladí profesori přece jen se život na škole nepodařilo normalizovat.⁶¹

Hospodářská situace ve státě se zhoršovala, politický útisk se stupňoval. To vše nutně mělo svůj odraz ve vyučování. Profesori i žáci bedlivě sledovali vývoj situace na frontách, podrobovali se i vojenskému výcviku, ale s válečnými cíli monarchie nesouhlasili. Naopak s velkým zadostiučiněním byly ve škole přijímány zprávy o tom, že v zahraničí se formuje náš odboj pod vedením v Holešově velmi dobře známého poslance dr. Masaryka, dr. Beneše a Milana Rastislava Štefánika, že se tvoří v Rusku, Itálii a Francii legie, do nichž vstupují i bývalí žáci ústavu. Jako mohutné vlastenecké manifestace působily v této atmosféře studentské akademie k 10. výročí úmrtí Svatopluka Čecha v Holešově. Čistý výtěžek z těchto akademií nebyl již podle starého zvyku dáván na válečné účely, ale byl věnován ve prospěch chudých studentů školy.⁶²

⁵⁸ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 14.

⁵⁹ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 15.

⁶⁰ JAROŠ, Ladislav, JARŮŠEK, Robert a ZLÁMAL, Vladislav. *HOLEŠOV: město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 1935. s. 22.

⁶¹ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 15.

⁶² STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 16.

Ředitel Sobotka si v pamětní knize školy stěžoval na to, že výsledky dlouholeté poctivé práce na škole byly válkou narušeny. Zájem žáků o studium pochopitelně klesal, nároky profesorů na žáky musely být snižovány. Vzdělávací ústav, který byl Holešovem budován s takovou láskou a s velkými finančními oběťmi, stagnoval. Nebylo peněz na zakupování učebních pomůcek, požadavky školy na zvýšení finančních dotací byly soustavně odsunovány na pozdější dobu a redukovány na minimum.⁶³

Nedostatek životních potřeb a strádání měly zhoubný vliv i na zdraví žáků. Ke konci války se šířily nemoci, které občas přerůstaly do epidemií. Nejvíce ohrozila žáky i profesory epidemie španělské chřipky, která propukla počátkem října 1918 a kvůli níž byl ústav na přechodnou dobu uzavřen. Tak se stalo, že 28. říjen, den vyhlášení samostatnosti našeho národa, se udál v době nedobrovolných prázdnin ve škole.⁶⁴

Krásným jazykem srovnává v roce 1924 studentskou generaci Svatopluk Dobiáš, který byl členem studentského spolku „Neruda“: *„Teprve revoluční období od roku 1917 se svým vzepětím všech sil vůle národní probouzí i studentstvo a staví je do služeb společné věci. Odtud prýští ona lidovýchovná práce studentská v duchu národního odboje, která tak připomíná studijní práci v letech 90tých a dříve. Válečná generace studentská, vychovaná více veřejnými událostmi a životem nežli školou, přichází do samostatného státu, majíc ve svém celku určité společné snahy názorové. Všeobecně se dají vyjádřit tvrzením, že studentstvo z doby převratové chová v sobě jakožto povahový prvek živelný odpor proti každému násilí a útlaku (v důsledku toho i národnímu), že cítí svou příslušnost k lidu, nazakládajíc si na výsadách vzdělání, že intensivně, sociálně cítí. To jsou snahy, jimiž se současné studentstvo odlišuje od studentstva předválečného i od studentů vycházejících ze středních škol po roku 1922, na nichž se už zase jeví vlivy „konsolidované“ školní výchovy československé, již test svým ruchem ne předmětem a obsahem už velmi málo odlišná od střední školy rakouské.“*⁶⁵

⁶³ Pamětní kniha zemské vyšší reálky v Holešově od roku 1899, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

⁶⁴ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 16.

⁶⁵ KVASNIČKA, Pavel, JAROŠ, Ladislav a DOBIÁŠ, Stanislav. *Jubileum zemského reálného gymnázia v Holešově 1899-1924*. Holešov: Zemské reálné gymnázium, 1924. s. 140.

3.2. Vývoj školy v období první republiky samostatného Československa

V rozmezí tohoto období, tzv. první republiky, se udály stěžejní podstatné změny v souvislosti s jedním z nejvýznamnějších mezníků naší historie vůbec, a to vznikem samostatného Československa. Tato důležitá událost se výrazně odrazila i v našem školství. Změny spojené se vznikem samostatnosti se projevily jak ve školské legislativě v podobě nového zákona, jehož hlavním pilířem byla nově nabytá demokracie, tak i v svobodném smýšlení učitelů a studentů. V této podkapitole jsou uvedeny všechny tyto změny, které zasáhly systém našeho školství a jsou reflektovány tak, jak se projevily na holešovském gymnáziu. Hlavním znakem všech těchto změn byla demokracie a s ní spojené pronikání nových učebních metod výuky a rovnoprávnost postavení žen a mužů ve společnosti. V důsledku demokracie gymnázium začalo být také otevřenější ve vztahu k rodičům a veřejnosti.

Dále je zde zachyceno postátnění ústavu, o které bylo již od roku 1909 usilováno, ale až v tomto období bylo dosaženo, a výhody spojené s tímto úkonem. Je zde také pojednáno o významných osobnostech vedení ústavu daného období, o jejich činnostech a přínosu, kterým gymnáziu obohatily, především pak profesora a pozdějšího ředitele Ladislava Jaroše, který se stal nedílnou součástí historie školy a název ústavu čestně nese jeho jméno.

Vznik samostatného Československého státu v roce 1918 vyvolal živou diskusi k otázkám koncepce školské soustavy. Významné místo v těchto debatách zaujal První sjezd československého učitelstva a přátel školství v osvobozené vlasti, který se konal v létě roku 1920 pod záštitou prezidenta T. G. Masaryka. Sjezd měl pracovní charakter a usiloval především o stanovení kulturního a školského programu.⁶⁶

Legislativní úpravu přinesl tzv. Malý školský zákon v roce 1922, který provedl změny ve školství v národním a demokratickém duchu. Po formální stránce byla přijata struktura školství z posledních desetiletí Rakouska-Uherska.⁶⁷

Tzv. Malý školský zákon č. 226/1922 Sb., jehož platnost se vztahovala na celé území republiky, zejména a) zavedl osmiletou školní docházku pro celou republiku (na Slovensku byla do té doby šestiletá), b) zrušil úlevy ve školní docházce, c) snížil počty žáků ve třídě na jednotřídní škole na 65 žáků, na ostatních školách na 70 žáků (od školního roku 1932/33 byl počet dětí ve třídě snížen na 50), d) zavedl koedukaci na všech stupních škol, e) uznal rovnost učitelů a učitelek před zákonem. Jelikož tento zákon nepřikročil k řešení základních otázek, zůstal až do roku 1948 v podstatě jediným komplexním zákonným podkladem

⁶⁶ JÚVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. s. 49.

⁶⁷ JÚVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. s. 49.

v našem školství říšský zákon z roku 1869. Malý školský zákon zaváděl nové učební předměty: občanskou nauku a výchovu, ruční práce pro hochy a nauku o domácím hospodářství pro dívky. Přestože náboženství zůstalo v učebním plánu na prvním místě, rodiče měli právo své dítě z vyučování náboženství odhlásit.⁶⁸

Změny způsobené 28. říjnem 1918 ve školství byly zásadního rázu a již zmíněný, nově platný, tzv. Malý školský zákon se samozřejmě projevil i změnami na gymnáziu v Holešově. Neuplatňovaly se všechny hned, mnohé byly realizovány teprve v průběhu let, prospěly však podstatně škole, rodičům i studentům. První známkou nových poměrů ve školství byla jeho rozsáhlá demokratizace a postupné pronikání nových učebních metod výuky. Zvýšil se počet žáků na škole studujících, byla zavedena koedukace neboli společná školní výchova chlapců a děvčat ve třídách, která měla příznivý vliv na chování žáků, i když o prospěšnosti tohoto kroku se vážně pochybovalo. Dívky se staly řádnými studentkami školy, nemusely již jako privatistky opouštět o přestávkách třídy, nekonaly již zkoušky jen o pololetí a na konci školního roku. Důležitou změnou bylo i to, že studenti si mohli ustavit svou vlastní samosprávu. Tím bylo učiněno zadost všem revolučním návrhům, které mezi holešovskými studenty propagovali jejich starší druhové studující v Praze a v nichž se například studenti dožadovali účasti na pedagogických konferencích, práva ovlivňovat klasifikaci a vykonávat trestní pravomoc nad studenty. Jestliže se mnohé z těchto požadavků nedaly uskutečnit proto, že by omezovaly do značné míry volnost rozhodování profesorů i jejich pedagogickou svobodu, pak požadavek studentské samosprávy byl realizován za podpory profesorů ve všech třídách. Žáci byli sami odpovědní za udržování kázně a pořádku ve škole, provinění proti školnímu řádu trestali, a to mnohdy daleko přísněji, než by tak učinili jejich profesori. Když se zemská školní rada dotazovala profesorů na zkušenosti se žakovskou samosprávou, doporučil sbor, aby samospráva byla rozšířena na všechny školy jako věc dobrá a zájmy školy podporující. Avšak žáci sami o samosprávu nejevili během doby takový zájem jako dříve, protože povinnosti s ní spojené se jim zdály obtížnější a nevyvažující práva, která dostali. Nejednotnost studentstva v tomto směru pak způsobila, že tato dobrá myšlenka nebyla v praxi plně realizována.⁶⁹

Pro školu i rodiče mělo velký význam zřízení rodičovského sdružení jako instituce pomáhající oběma stranám. Poprvé se sešlo 21. září 1930 v aule ústavu. Byl zvolen patnáctičlenný výkonný výbor, jehož předsedou se stal pan Vojtěch Červík a v němž byli

⁶⁸ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 250.

⁶⁹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 15.

zástupci rodičů žáků všech tříd i zástupci profesorského sboru. Rodičovské sdružení se staralo především o sociální poměry studentů, aby jim mohlo účinně pomoci.⁷⁰ Ladislav Jaroš o nově vzniklém rodičovském sdružení napsal: „*Rodičovské sdružení vydatně podporuje činnost Spolku ku podporování chudých studujících ústavu, zřízeného při ústavě hned po jeho založení, a zejména se stará, aby zastaralé zařízení tříd ústavu bylo zmodernisováno. Dosud se tak stalo ve třech třídách. Také zdravotní stránku žactva má na zřeteli a usiluje o užší styk mezi školou a rodinou.*“⁷¹ Rodičovské sdružení provedlo dále kontrolu žákovských bytů, zavedlo mléčnou akci ve škole i povinné zdravotní prohlídky žáků. Pomáhalo však škole i tím, že vybavovalo jednotlivé třídy novým nábytkem, přispívalo podle možností na vybavení knihoven i kabinetů. V roce 1937, v době, kdy byl předsedou okresní školní inspektor Metoděj Dobiáš, se rozhodlo zřídit ve škole rozhlasové zařízení a náklady ve výši 15. 000 Kč uhradit ze svých prostředků. Také peněžní ústavy byly požádány o finanční podporu. Zavedení místního rozhlasu přispělo k tomu, že ústav se stal moderní i svým vnitřním vybavením.⁷²

Nevýhodou pro město i školu byla skutečnost, že ústav zůstával ve správě země Moravskoslezské, že nebyl postátněn, ačkoliv o to bylo mnohokrát usilováno. Od roku 1909, kdy o postátnění ústavu je žádáno poprvé, zůstalo jen při slibech. Každoroční příspěvky, které město Holešov muselo odvádět do zemské pokladny na provoz školy, byly příliš velké a město zatěžovaly. Postátnění ústavu se domáhali i profesori, aby mohli volně přecházet na státní školy, což jim bylo zatím znemožňováno.⁷³

Holešovským představitelům města se nepodařilo využít ani příznivé situace po převratu roku 1918. Zatímco zemské střední školy v Hranicích a Lipníku byly postátněny, zůstal holešovský ústav jedním z pěti zemských ústavů po celou dobu první republiky. Teprve 16. dubna 1937 usnesením ministerské rady byl ústav postátněn s platností od 1. ledna 1939.⁷⁴

Přípravné akce k postátnění vykonal ministerský rada dr. Antonín Hradil, který 19. dubna 1938 sjednal se starostou města a profesorem školy Janem Šráčkem dohodu o postátnění ústavu. Město se ve smlouvě zavázalo udržovat školní budovu, třídy i kabinety v dobrém

⁷⁰ STOJAN, Zdeněk, STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 17.

⁷¹ JAROŠ, L. a kol. *HOLEŠOV: město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 1935. s. 22.

⁷² STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 17.

⁷³ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 17.

⁷⁴ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 17.

stavu, provádět svým nákladem všechny práce, aby škola mohla plnit své poslání, platit poplatky za malování tříd apod. Dále svolilo, aby na budovu školy byla vložena pro stát služebnost bezplatného, trvalého a neomezeného užívání této budovy pro účely státní československé střední školy. Všechno vnitřní zařízení reálného gymnasia opatřené obcí holešovskou, všechno tělovýchovné zařízení i sbírky byly odevzdány do vlastnictví státu a stát je měl nadále svým nákladem udržovat a rozšiřovat podle potřeby.⁷⁵

Od 1. ledna 1939 měl podle smlouvy stát převzít náklady na profesorský sbor, školního zřízence, náklady na otop, světlo, vodu a kancelářské potřeby. Současně od téže doby se město Holešov vzdalo jakéhokoli práva ke škole. Přestalo mít vliv i na jmenování ředitele a členů profesorského sboru. Dále bylo ve smlouvě uvedeno, že školné bude odevzdáno do státní pokladny, příspěvky na učební pomůcky a jiné vlastní příjmy ústavu poplynou do ústavních fondů. Bude-li ústav někdy v budoucnu zrušen, musí být budova vrácena městu v tom stavu, v jakém právě bude.⁷⁶

Smlouva o postátnění byla schválena ministerstvem školství a národní osvěty 3. listopadu 1938. Než však bylo možno využít výhod, které z jejího uzavření vyplynuly, přišla změna politických poměrů, ztráta naší samostatnosti a německá okupace, která tyto výhody učinila iluzorními.⁷⁷

3.2.1. Vedení školy daného období a osobnost Ladislava Jaroše

Za dvacet let republiky se ve vedení školy vystřídal několik ředitelů. Až do roku 1929 byl ředitelem školy Jaroslav Sobotka, po jeho odchodu na zdravotní dovolenou a později na trvalý odpočinek spravoval ústav jako zatímní správce profesor Ladislav Jaroš. Od 1. září 1931 byl jmenován ředitelem školy Alois Blažek, profesor zemské vyšší reálky v Uherském Brodě.⁷⁸

1. listopadu 1937 odešel i on do penze a správu ústavu opět převzal Ladislav Jaroš. 1. října 1938 byl pak jmenován ředitelem školy. I jeho osobou se dostal do tohoto úřadu vynikající člověk. Ladislav Jaroš byl svědomitý profesorem, vynikajícím veřejným a kultur-

⁷⁵ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 18.

⁷⁶ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 18.

⁷⁷ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 18.

⁷⁸ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 17.

ním pracovníkem, nadšeným hlasatelem Tyršových a Masarykových idejí, vlastencem tělem i duší. Byl oblíben ve městě i širokém okolí a zbožňován žáky ústavu stejně jako nestudenty v Sokole.⁷⁹

Profesor a pozdější zástupce ředitele Antonín Andrlík zapsal do kroniky: „*Na prahu vážných událostí roku 1938 měl náš ústav to štěstí, že jednak jeho sbor byl ustálen a jeho duch velmi dobrý, jednak že ředitelem ústavu byl Ladislav Jaroš, člověk veliký jako učitel i jako mravní osobnost. On dovedl stmelit svým příkladem náš sbor v jeden celek, v němž každý podle svých sil se snažil svěřenou mládež vésti i vychovávat, on byl ideálem studující mládeže a tak bez zjevného úmyslu se stal sloupem, o nějž se ústav opíral v těchto zlých dobách. Čestný a mírný, pracovitý až do sebeobětování, dovedl tento Masarykův stoupenec své češství učiniti vůdcím prvkem v této době, v níž byl podroben těžké zkoušce charakter celého národa, a neustoupil od něho po celou dobu svého působení.*⁸⁰ Na škole působil nepřetržitě plných 34 let až do 30. října 1939, nejdříve jako profesor češtiny a francouzštiny a po odchodu ředitele Aloise Blažka do penze jako ředitel. Od první chvíle svého působení na škole si získal sympatie svých žáků i respekt u svých starších kolegů. Profesor Jaroš působil na žáky především osobním příkladem. Svě žáky dokonale znal, jednal s nimi bez předsudků jako s mladšími kamarády. Imponoval jim svými odbornými filologickými znalostmi, širokými vědomostmi a všestrannou zkušeností z různých vědních oborů, které s jeho aprobací vůbec nesouvisely. Jeho výklady učiva v hodinách sice vycházely z učebnice, ale učebnice byla záhy opuštěna a následoval volný výklad učiva, jeho zařazení do historických souvislostí, spojení se současným děním, vlastní hodnocení přednesených jevů, hledání souvislostí, zdůrazňování regionálních a výchovných prvků. Nezapomínal na motivy sociální a vlastenecké, a to tak, že studentům otvíral jiný, nový svět.⁸¹

Velká byla Jarošova činnost veřejná. Nebylo v Holešově kulturní instituce nebo spolku, aby v něm nebyl činný. Pracoval ve školní radě, okresním osvětovém sboru, byl činný mezi sportovci, zasloužil se o založení městského muzea. Ve spolicích zastával různé funkce, a to vše bez nároků na odměnu. Jedinou odměnou za tuto veřejnou práci mu bylo udělení titulu „Čestný občan města“ v roce 1940 k jeho šedesátinám.⁸² Jeho nuceného odchodu ze školy na trvalý odpočinek 1. listopadu 1939 želeli všichni členové sboru, žáci ve škole i holešovská

⁷⁹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav.

Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 17.

⁸⁰ Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

⁸¹ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1991 – 1992.

⁸² Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1991 – 1992.

veřejnost.⁸³

Mnoho změn se událo za dvacet let ve sboru. Starší členové odcházeli na odpočinek a na jejich místa přicházeli profesori mladí. Také vzrůstající počet žáků na ústavě (roku 1918 byl zapsáno 243 žáků, ve školním roce 1937/38 již 560) si vyžádal zvýšený počet profesorů. Mnozí z nich zakotvili v městě natrvalo, stali se jeho příslušníky a mnohdy se z nich staly silné osobnosti, které svým jednáním určovaly směr kulturního i politického života města i širokého okolí.⁸⁴

3.3. Vývoj školy za okupace a druhé světové války

Druhá světová válka tvrdě zasáhla celou Evropu, naši zemi nevyjímaje a jednotlivé sledy událostí ničivé války měly dopad i na školství a výrazně ovlivnily též činnost holešovského gymnázia i životy všech pedagogů a studentů v něm. V úvodu této podkapitoly přibližuji obecně školství u nás za okupace a s ní související nacistické represe. V další části uvádím neklidnou předválečnou situaci, dále jak se útisk, represe a nacistické zásahy projeví na gymnáziu, jaké změny spojené s Mnichovem a protektorátem nastaly. Gymnázium, stejně jako všechny ostatní školy, bylo pod silným nacistickým tlakem, kterému se muselo podřídit ve všech svých činnostech, výuce včetně zavádění němčiny jako hlavního vyučovacího jazyka a tím podpořit pokus o germanizaci českého národa. Někteří profesori či žáci se nevyhli totálnímu nasazení na nucené práce. Závěr podkapitoly je věnován vítěznému osvobození, kde se snažím zachytit a přiblížit radostnou dobovou atmosféru s tímto spojenou.

Události tohoto období nabraly rychlý spád, jak uvádí Štverák, po obsazení zbytku Československa německými nacisty 15. března 1939 byl z českých zemí vytvořen tzv. „protektorát Čechy a Morava“ a na Slovensku tzv. „Slovenský štát“. Protektorát měl být zcela zapojen do hospodářského systému německé říše, zaměřeného na přípravu a vedení expanzivní války proti evropským národům. Plány na zacházení s českým obyvatelstvem byly zcela jednoznačně zaměřeny na zničení české národní substance.⁸⁵

Nacismus jako německá forma fašismu neprodleně po dosazení Adolfa Hitlera k moci uvrhl do nejhlubší propasti antihumanismu školství a pedagogiku. Postupně a v různých

⁸³ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 19.

⁸⁴ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 19.

⁸⁵ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 267.

formách pak likvidoval i školu a výchovu v okupovaných evropských státech. Ani v našich zemích nacisté hned od počátku nepostupovali jinak. České vysoké školy byly zavřeny (údajně dočasně na tři roky). Nacistické represe zasáhly postupně celé české školství. Na střední školy byl zaveden numerus clausus, tedy omezený, uzavřený počet studentů. Na měšťanské školy, které se staly výběrovými, smělo být přijato pouze 35% dětí, ostatní byly nuceny plnit povinnost školní docházky na obecných školách. Obecná a měšťanská škola byly přeměněny podle německého vzoru tak, že obecná škola se stala čtyřletou a měšťanská škola výběrovou. Zvláště výrazně bylo omezováno vyšší vzdělání dívek.⁸⁶

Na všech školách byl zvyšován počet hodin německého jazyka, některé předměty byly zčásti nebo zcela vyučovány německy a byl zvýšen tlak na propadání žáků, kteří byli nuceni odcházet do „praktického života“. Žáci vyšších ročníků středních a odborných škol byli nasazováni do válečné výroby, na zákopy, na práce do říše a podobně.⁸⁷

Léta okupace vůbec těžce dolehla na celý náš národ. Již rok 1938 nebyl pro gymnázium rokem klidné práce. Do školy pronikaly ohlasy politicky vzrušených událostí, výuka utrpěla na podzim i odchodem některých profesorů za zářijové mobilizace i zabráním budovy pro evakuované úřady z Opavska. Nadšení studentů hájit naši spravedlivou věc bylo dokumentováno demonstrací na obranu republiky 22. září 1938. Tak studenti svým vystupováním přispěli k vytvoření správné atmosféry odporu proti Němcům v našem městě.⁸⁸

Ze známých důvodů však k boji nedošlo. Pohraničí bylo vydáno nepříteli, vnitrozemí prožívalo těžké dny. Bylo třeba pomoci tisícům uprchlíků nejen z pohraničí, nýbrž později i ze Slovenska a Podkarpatské Rusi. Umístit studenty ve školách, umožnit profesorům – uprchlíkům znovu začít pedagogicky pracovat, to vyžadovalo velkých organizačních schopností. Třídy byly přeplněny, počet studentů vzrostl na 760. Práce v přeplněných třídách byla značně obtížná.⁸⁹ O těžkých časech svědčí i zápis profesora Antonína Andrlíka v kronice: „*Když po složení zbraní a pomnichovském diktátu byly zabírány pohraniční oblasti Německem, počaly prouditi na náš ústav, postátněný mezitím smlouvou z 3. listopadu 1938, žáci z gymnasií v zabraných městech. Ale na tom nebylo dosti. Po bolestné odluce Slovenska v březnu 1939 přicházejí na ústav žáci z gymnasií v Bratislavě, Chustu, Košicích,*

⁸⁶ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 267.

⁸⁷ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 267.

⁸⁸ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 18.

⁸⁹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 18.

*Rožnavě, Mukačevě, Užhorodu atd. Znepokojené oči těchto žáků – emigrantů se němě ptají profesorů, je-li to všechno možné. Je však už všude cítit změněné poměry. Odcházejí už za druhé republiky dva žáci židovského vyznání, na německé ústavy přestupují žáci s národností německou. Tak se připravuje Protektorát; přeplněné třídy, nedostatek učitelů, nepravidelnosti ve vyučování, fluktuace žactva jsou zjevy, které si od těchto chmurných let nelze odmyslet.*⁹⁰

Ředitel Ladislav Jaroš měl za těchto okolností opravdu těžkou práci. Udržet provoz ve škole, nepřipustit podstatnější narušování výuky, to potřebovalo muže zkušeného a energického, člověka, který si dovede poradit v každé situaci. Ladislav Jaroš měl i za těchto okolností důvěru žáků i sboru, dovedl s neobyčejným taktem řešit problémy zdánlivě neřešitelné. Jeho zásluhou bylo, že se profesorský sbor semkl v těchto kritických okamžicích v pevný kolektiv, v němž každý se snažil vést studenty v duchu pokrokových tradic našeho národa. Jeho ryzí češství však bylo trnem v oku nepřátelům naší samostatnosti, a proto po okupaci rozbité republiky a po vytvoření Protektorátu Čechy a Morava byly dny jeho působení na škole sečteny. 1. listopadu 1939 se rozloučil se školou, ale svému osudu již neušel. Správcem ústavu se stal senior sboru profesor Josef Kolář, jehož pozice nebyla o nic snazší. 1. dubna 1941 odešel na odpočinek, správu ústavu převzal na přechodnou dobu profesor Josef Waldmann, od 1. prosince 1941 ho v této funkci vystřídal profesor Vladimír Filip. 1. dubna 1942 nastoupil pak místo ředitele Josef Vaněk, ředitel zrušeného vzdělávacího ústavu v Jihlavě, ten řídil ústav po celou dobu okupace.⁹¹

Ze zabraného území i z jiných pracovišť přišli mladí profesori, kteří přinášeli nové moderní způsoby výuky a svými odbornými znalostmi studentům imponovali. Byli nekompromisní, nebáli se bojovat proti navyklým tradicím a tím vdechli škole nový život.

Politické změny měly svůj dopad i ve školství. Byla nařízena přísná revize žákovské i učitelské knihovny, prověřovány byly i učebnice a to tak, aby z nich zmizelo vše, co připomínalo naši slavnou minulost a významné osobnosti našich národních dějin.⁹² Tyto události byly zaznamenány do kroniky profesorem Antonínem Andrlíkem: „V září 1939 byla nařízena prvá revize žákovské i učitelské knihovny. Měly být vyloučeny knihy, směřující proti „novému duchu“, a dány do úschovy. Tyto revize knihoven byly znovu nařízeny i v roce 1941, 1942 a ještě i v roce 1944. Stále méně knih nacházelo milost v očích okupantů.

⁹⁰Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okr. arch. v Kroměříži.

⁹¹STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1969. s. 20-21.

⁹²STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1969. s. 20-21.

V učebnicích nejprve jsou nařízeny škrty, všeho, co mohlo směřovati proti nacistické ideologii, později stále více učebnic mizí úplně: jsou to zvláště učebnice předmětů, které vytvářejí světový názor a národní charakter. Je zrušeno vyučování literatury v češtině, která se má napříště omezit jen na slohovou výuku. Učí se jen zeměpis „Reichu“, později i dějepis Říše s ponecháním německých zeměpisných i dějepisných názvů. Jaký jazykový galimatyáš takto vznikal, dovedeme si představit. Zato lavinovitě narůstal počet hodin němčiny, jejíž ústřední místo ve škole bylo podtrhováno novými a novými výnosy.⁹³ Všichni profesori byli nuceni ovládnout němčinu slovem i písmem jako příští služební jazyk a svou znalost prokázat zvláštní zkouškou. V roce 1942 pak pokus o germanizaci českého národa pokročil tím, že bylo nařízeno, aby každá třetí hodina matematiky a zeměpisu byla vedena německy.

Podstatně byl omezován i počet žáků přijímaných do 1. třídy. Nejdůležitějším předmětem přijímacích zkoušek se stala němčina a zástupci německých úřadů měli při nich rozhodující slovo.⁹⁴

Na škole zvlášť těžce zapůsobila zpráva, že 18. června 1942 byl v Brně zastřelen bývalý ředitel školy Ladislav Jaroš, údajně pro schvalování atentátu na Heydricha. Že to nebyla pravda, to věděl každý, protože profesor Jaroš byl již od jara 1942 ve vazbě gestapa.⁹⁵ Pedagogická činnost mu byla od 31. října 1939 znemožněna, ale nikdo nemohl zabránit v tom, aby se aktivně zapojil do ilegální práce. Jako starosta Sokola vstoupil do ilegální organizace Obrana národa. Konal to, co považoval za svou povinnost, zůstal věren ideálům, které vštěpoval svým žákům a které mu byly svaté. Obrana národa však byla gestapem odhalena, ředitel Jaroš byl zatčen a vyslýchán nejdříve ve Zlíně, pak v Uherském Hradišti a nakonec v Brně. Po atentátu na Heydricha pak byl již zmíněného dne popraven. Profesor Zdeněk Stojan dále pak ve výroční zprávě z roku 1991/92 uvádí: „Byl vyrván z našeho středu výborný člověk, demokrat, vášnivý bojovník za pravdu a humanitní ideály prezidenta Masaryka. Jak bychom lidi typu ředitele Jaroše potřebovali v dnešní době. Kéž by ti, kteří vychovávají mládež dnes, dokázali vštípit svým svěřencům to, za co on bojoval a položil svůj život. Kéž by v nich dokázali vzbudit touhu jít jeho stopou, stopou pravdy a věrnosti ideálům demokracie.“⁹⁶

Léta okupace vůbec tvrdě dolehla na gymnázium, Němci nemohli potřebovat školu, která

⁹³ Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

⁹⁴ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 21.

⁹⁵ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 21.

⁹⁶ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1991 – 1992. s. 6.

by vychovávala mladé lidi v duchu národním, proto začali omezovat počet žáků ve třídách, vyháněli profesory i žáky na práce do Říše nebo do podniků důležitých pro válku. Válečná léta krutě zasáhla do osudů mnoha abiturientů školy, zvrátila jejich životní plány a přinutila je k tomu, že museli vykonávat povolání, které neodpovídalo ani kvalifikaci, ani jejich původním záměrům.⁹⁷

Někteří profesori a bývalí žáci gymnázia neváhali splnit svou vlasteneckou povinnost a bojovali, jak okolnosti dovolovaly, za osvobození ze spárů německé tyranie. Někteří se zbrani v ruce v řadách zahraniční armády, jiní v řadách partyzánů a ilegálních pracovníků. Někteří padli v boji nebo zahynuli rukou katovou, jiní prošli koncentračními tábory. Ve školní budově nacházeli za války útulky lidé, kteří prchali před gestapem a čekali na příhodnou dobu k přechodu hranic, na půdě a ve sklepích byly ukrývány zbraně a střelivo a dodávány pak odbojovému hnutí, z věže budovy byly vysílány rádiové depeše do zahraničí. O mnohých těchto akcích se veřejnost dozvěděla až po skončení války.⁹⁸

Vyučování bylo od roku 1943 soustavně narušováno. V zimním období se neučilo pro nedostatek paliva, později nedovolily vyučovat stále se množící letecké popluchy (s tím byla spojena nutnost cvičit žáky v protiletecké obraně), a nasazení některých žáků v rámci totální mobilizace pracovních sil. V roce 1944 byla ve škole umístěna na přechodnou dobu německá střední škola evakuovaná z Berlína a od 9. listopadu bylo celé gymnázium zabráno pro jednotky říšské pracovní služby. Pomůcky ze tříd i kabinetů byly narychlo naskládány do kabinetu chemie, fyziky, kreslení a učitelské knihovny. V budově zůstala jen ředitelna, třídy byly umístěny do dívčí a chlapecké měšťanské školy.⁹⁹

Od ledna 1945 bylo vyučování zastaveno na dlouhou dobu. Až do 3. dubna byly žákům dávány jen úkoly, které nemohly nahradit pravidelné vyučování. Udržovaly spíše žáky v kontaktu s probranou látkou. Nové učivo tímto způsobem probírané a bez vysvětlení profesorů zvládnout prostě nebylo možné. 3. dubna 1945 bylo sice vyučování obnoveno, ale jen na krátkou dobu. Budova byla opět zabrána ustupující armádou a svému účelu vrácena až po osvobození.¹⁰⁰

V neděli 6. května 1945 obsadily Holešov Československé jednotky pod vedením generála Klapálka, s nimi pak přišla i Sovětská armáda. Obyvatelé, kteří strávili noc ze soboty na

⁹⁷ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositele státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: Měst. V KSC a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 7.

⁹⁸ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositele státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: Měst. V KSC a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 7.

⁹⁹ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 22.

¹⁰⁰ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 22.

neděli většinou ve sklepech a krytech, nadšeně vítali přicházející osvoboditele. Za Holešovem se fronta ještě na několik dnů zdržela. Němci sice ještě svou střelbou zneklidňovali osvobozené město, ale bez valného výsledku.¹⁰¹ Radostnou atmosféru osvobození zachytil v kronice gymnázia profesor Antonín Andrlík: „Dne 6. května 1945 po noci, v níž byly ustupující německým vojskem vydrancovány některé civilní domy, přišel i pro Holešov den osvobození. K osmé hodině ráno se rozšířila zpráva, že osvoboditelská armáda k nám dorazí co nevidět. Zimničně rozechvělé obyvatelstvo vyběhalo z domů, na nichž se objevily, drahé, tak dlouho schovávané červenomodrobílé prapory, naše prapory, po tolika letech! A už zaznívá hudba a po silnici od Přílep k nám pochoduje osvoboditelské vojsko. A zpívá naše československé písničky. Obyvatelstvo slzí a vítá osvoboditele, objímá se s našimi hochy i s usměvavými rudoarmějci, kteří s nimi jdou. A pak přišel 9. květen, den vítězství, kdy konečně celý svět vyslechl zprávu, že strašná válka je skončena a síly tempa a násilí, že byly na hlavu poraženy.“¹⁰²

V městě hned po osvobození začaly vznikat revoluční národní výbory. Předsedou ONV se stal dr. Rudolf Plajner, který po celou dobu okupace pracoval v odboji. To bylo velké vyznamenání i pro vzdělávací ústav, jejímž profesorem byl.

Nadšení ve městě neznalo mezí. Oslavy, průvody, slavnostní projevy byly brzy vystřídány nesmírným pracovním nadšením, aby důsledky války mohly být co nejdříve odstraněny a život se mohl vrátit do normálních kolejí.¹⁰³

3.4. Vývoj v poválečném období a totalitním režimu

V rozmezí daného období je zachyceno gymnázium v poválečném Československu, které se vzpamatovává z ničivých následků druhé světové války a následném komunistickém puči v roce 1948. Tímto rokem počíná nová éra socialismu v podobě komunistické nomenklatury, která uvrhla náš stát na dlouhých 40 let do izolace od západního světa. Tato u nás dlouhodobá politická orientace přináší značné změny i do života ústavu, které byly uskutečňovány v rámci socialistických myšlenek, především zaváděním sérií nových školských reforem, které se ale mnohdy neosvědčily a převzetím sovětského vzoru a s tím spojené zavedení ruského jazyka jako povinného předmětu.

¹⁰¹ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 22.

¹⁰² Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

¹⁰³ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 23.

Po skončení druhé světové války v nově osvobozeném Československu lid sdružený v Národní frontě Čechů a Slováků převzal moc do svých rukou a vytvořil stát v lidové demokracii. První vláda Národní fronty Čechů a Slováků vyhlásila dne 5. dubna 1945 na svém ustavujícím zasedání v Košicích vládní program, který vytyčil naléhavé úkoly demokratizace výchovy a vzdělání. Bylo rozhodnuto provést důslednou očistu škol a všech kulturních institucí, divadel a knihoven od fašistů, zrádců a kolaborantů. Všechna nacistická nařízení i v oblasti školství byla s okamžitou platností zrušena a všechny německé školy byly až do vyřešení německé otázky uzavřeny.¹⁰⁴

Největší úkoly bylo ovšem nutno splnit v oblasti obnovy a výstavby českých a slovenských škol včetně těch, které byly okupanty zavřeny nebo zrušeny. Vysokoškolákům i středoškolákům postiženým uzavřením škol, totálním nasazením na práce, popřípadě nejrůznějšími diskriminačními opatřeními, bylo umožněno dodatečné absolvování příslušných škol. Bylo zajištěno zaměření všeho školství a výchovy na přátelství se slovanskými národy, zejména s národy Sovětského svazu i s pokrokovými lidmi celého světa. Ruský jazyk byl v učebním plánu zařazen po mateřském jazyce na přední místo. Při obnově těžce postiženého školství bylo postupováno prozatímně v rámci školské soustavy převzaté z buržoazní republiky.¹⁰⁵

Pro školy všeobecně vzdělávací byly v letech 1945 – 1946 vydány nové učební plány a učební osnovy, zaměřené ve smyslu lidové demokracie proti imperialismu a fašismu a zároveň sblížující školu měšťanskou se školou střední. Nadále mají 1. a 2. ročníky učební plán shodný, ve 3. a 4. ročníku je zaváděna větev technická a studijní. V podstatě je uskutečňována devítiletá školní docházka. Na školy je zaváděna politická výchova, vyučování ruskému jazyku, výtvarná výchova a technická výchova.¹⁰⁶

Jak uvádí Stojan, budoucí ředitel ústavu, první starostí profesorů po skončení války bylo, dát školu opět do pořádku a zahájit pravidelné vyučování. Úkol nebyl lehký. Budova školy nebyla sice přímo zasažena válečnými událostmi, utrpěla však přece jen velké škody. Okna byla vytlučena po bombardování a všude bylo plno prachu a nepořádku. Společným úsilím profesorů, žáků i jejich rodičů se podařilo obnovit pořádek a připravit školu k zahájení vyučování. Stalo se tak 17. května. Zahajovací projev pronesl dr. Rudolf Plajner za přítomnosti předsedy MNV odborného učitele Aloise Prášila.¹⁰⁷

¹⁰⁴ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 285.

¹⁰⁵ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 285.

¹⁰⁶ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 285.

¹⁰⁷STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 23.

Tak vstoupila škola do nového období, které svými změnami, svým přístupem k řešení pedagogických problémů se mělo stát v našem školství jedním z nejvýznamnějších. Hned po zahájení vyučování začala na gymnáziu pracovat tříčlenná akční komise (ředitel Josef Vaněk, dr. Rudolf Plajner, kterého zastupoval Jan Šráček, a Vladimír Filip), aby zjistila, zda ve sboru se nevyskytli zrádci a kolaboranti. Komise zkoumala pečlivě činnost každého člena sboru, na nikom však žádné viny neshledala. Ředitel i sbor proto mohli i nadále vykonávat své funkce. Na škole bylo zrušeno vyučování němčiny, místo ní zavedena ruština, byl rozšířen počet hodin pro českou literaturu a dějepis, kterým se za okupace nevyučovalo. Pro žáky VII. a VIII. třídy, kteří byli totálně nasazení, zřídilo ředitelství kursy od 20. srpna do 15. září, aby si tak mohli doplnit chybějící znalosti a ukončit středoškolská studia. Z nařízení ministerstva školství bylo všem frekventantům kursu vydáno po jeho ukončení maturitní vysvědčení. Škola se plně zapojila do politického života. K tomu účelu byl zaveden nový vyučovací předmět politická, později občanská výchova, prohloubena byla i estetická výchova, dříve dosti opomíjená.¹⁰⁸

3.4.1. „Vítězný“ únor 1948 a jeho dopad na gymnázium

Po roce 1948 přebírá odpovědnost za rozvoj školství Komunistická strana Československa a vláda, která je však této straně plně podřízena, vše nové se uskutečňuje v souladu se socialistickou idejí. Je zavedena důsledná koncepce jednotného školství formulovaná řadou školských zákonů a reforem (1948, 1953, 1960, 1976, 1984), které však prakticky nikdy nebyly plně realizovány a nepřinesly očekávané výsledky. Dogmaticky pojatá mónistická výchova v duchu marxismu-leninismu nemohla vytvořit podmínky pro skutečný dialog, který je podstatou demokraticky orientované výchovy. Vedla k pasivitě a průměrnosti i k nižší odborné úrovni našeho školství.¹⁰⁹

V duchu propagovaných socialistických myšlenek, bylo přikročeno ve školství k podstatným změnám. Zrušeno bylo školné, usilovně se začalo pracovat na zavedení nového školského systému, ve kterém se mělo veškeré mládeži bez rozdílu dostat stejné možnosti přístupu ke vzdělání. Tento systém (tzv. jednotné školy) byl přijat až po únoru 1948 na návrh tehdejšího ministra školství dr. Zdeňka Nejedlého. Byl to dalekosáhlý zásah do starých školských řádů. Přizpůsoboval školu požadavkům moderní společnosti, odstraňoval vše, co

¹⁰⁸ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 23.

¹⁰⁹ JŮVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. s. 50.

mládež rozdělovalo, a dával jí možnost nabýt stejného základního vzdělání až do dovršení patnácti let.¹¹⁰ Tímto školským zákonem č. 95/1948 Sb., schváleným dne 21. dubna 1948, se poprvé v historii československého školství vytváří jednotná státní školská soustava, do které jsou začleněny všechny druhy škol (s výjimkou škol vysokých), pro něž je stanoven společný výchovný cíl. Jak uvádí Štverák, tento zákon důsledně a s konečnou platností odstraňuje dvojkolejný systém buržoazního školství, tím, že dává možnost vzdělání všem bez rozdílu, zavádí jednotnou školu a definitivně osvobozuje školní výchovu z područí církve. Povinnost školní docházky se prodlužuje na 9 let. Nový učební plán spolu s osnovami z 31. července 1948 zdůrazňuje političnost školy, její těsné spojení se životem a lidově demokratický charakter.¹¹¹

Nová československá jednotná státní škola byla rozdělena na tři stupně: první stupeň tvořila škola národní (1.-5. postupný ročník), druhý stupeň čtyřletá škola střední (6.-9. postupný ročník) a třetí stupeň tvořily školy povinné a výběrové.¹¹²

Čtyřleté gymnázium představovalo jediný typ střední všeobecně vzdělávací školy III. stupně, navazující na povinnou střední školu II. stupně. Gymnázia spolu se školami I. a II. stupně tvořila jednotný typ všeobecně vzdělávací školy.¹¹³

Únorové události značně zasáhly i do života profesorů školy. Akční výbor, který se na škole vytvořil, sice shodně konstatoval, že všichni profesori pevně stojí za novou vládou jmenovanou prezidentem dr. E. Benešem, že mají kladný vztah k současnému dění, a proto není třeba proti nim nějak zasahovat.¹¹⁴

Okresní akční výbor v Holešově byl však jiného mínění. Z jeho podnětu bylo penzionováno nebo přeloženo šest členů sboru, ale toto usnesení bylo za necelý měsíc odvoláno a postižení (až na jednoho) se mohli vrátit zpět na svá původní místa. Teprve počátkem školního roku 1948/49 v souvislosti s přechodem gymnázia na školu čtyřletou, došlo ke změnám v řadách profesorů. Někteří byli přeloženi na základní devítileté školy v Holešově, jiní odešli na gymnázia ve vzdálenějších městech. Pocit jistoty, který dával učitelům zákon o definitivě, byl jejím zrušením odstraněn. Jen tak si lze vysvětlit, že i ve školství mohly pomalu narůstat deformace. Politická minulost, činnost v jiných politických

¹¹⁰STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav.

Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 22.

¹¹¹ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 288.

¹¹²ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 288.

¹¹³ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s. 288.

¹¹⁴STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav.

Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 22.

stranách, byla mnohým profesorům připočtena k tíži a na školských úřadech bylo žádáno jejich přeložení. Snižování počtu tříd na gymnáziu umožňovalo řešit i staré účty a zakrývat je pláštíkem nutnosti a nezbytnosti. Tradice školy vybudovaná dlouholetou činností byla porušena. Ztráta jistoty a záruky, že učitel nemůže být ze svého působiště přeložen, není-li jeho činnost v rozporu se zákonem, vedla k tomu, že se pouze plnily příkazy, ale bez zájmu a hlubšího přesvědčení.¹¹⁵

Únor 1948 přinesl tedy značné změny do života školy. Nový školský zákon (č. 95/1948 Sb. o základní úpravě jednotného školství), který zahájil sérii školských reforem (ne vždy dost dobře promyšlených), zrušil osmiletá gymnázia a zavedl gymnázia čtyřtřídní. Klesl počet žáků, snížen musel být i počet vyučujících. Někteří profesori přešli na nově založenou zdravotní školu, která byla umístěna v budově gymnázia, jiní byli přeloženi na základní střední školy ve městě nebo v okolí. Novým ředitelem ústavu se stal prof. Josef Strnadel, který do Holešova přešel z gymnázia v Kroměříži.¹¹⁶

Do kroniky bylo v souvislosti se změnou nového zákona zapsáno: „*Počátkem školního roku 1949-50 dostala bývalá reálná gymnasia úřední název gymnasia. Technické větve byly zrušeny, vnitřní diferencování ve třídě bylo zavedeno mezi latinou a deskriptivní geometrií. Bývalá V. – VIII. třída reálných gymnasií se stala I. – IV. třídou gymnasií. Současně byly vydávány nové učební osnovy pro gymnasia. VI. třídě se bude podle přání a rozhodnutí rodičů vyučovati souběžně jazyku anglickému (21 žáků) a francouzskému (14 žáků). Na ústavě byly zavedeny tyto nepovinné předměty a zájmové kroužky: náboženství římsko-katolické, jazyk latinský, francouzský, anglický, německý, zájmový kroužek literární, chemický, přírodopisný, lehkotletický, herní, těsnopisný, výtvarný, psaní strojem a žákovský orchestr.*“¹¹⁷

3.4.2. Zavádění sérií nových školských reforem

Záhy se ukázalo, že gymnázia svým pojetím neodpovídají požadavkům moderní doby. Proto byl vydán v roce 1953 nový zákon (č. 31/153 Sb.) o školské soustavě a vzdělávání učitelů. Byl vytvořen nový typ školy s názvem osmiletá střední škola. Gymnázium se tak

¹¹⁵ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 22.

¹¹⁶ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositele státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 8.

¹¹⁷ Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

změnilo na jedenáctiletku, na škole se pod vedením nového ředitele dr. Ferdinanda Žúrka (ve funkci od roku 1951) vyměnil téměř celý učitelský sbor. Přibyli vyučující pro 1.–8. postupný ročník, zavedena byla funkce zástupce ředitele, kterou vykonával prof. Jan Otáhal.¹¹⁸

Přijetí nového školského zákona bylo zaznamenáno v kronice takto: „*Podle vládního nařízení č. 32/1953 Sb. o přeměně dosavadních škol na školy podle nového školního zákona náležejí bývalé školy národní, střední a gymnasia mezi školy všeobecně vzdělávací, jak toho vyžaduje státní plán rozvoje národního hospodářství. Nařízení má platnost od prázdnin roku 1953-4.*“¹¹⁹

*Školy národní splynuly tedy s bývalými školami středními na osmileté střední školy, na kterých mládež splní osmiletou povinnou školní docházku. Ve velkých obcích vznikly z bývalých škol národních, středních a gymnasií jedenáctileté střední školy. Mají se starat o výchovu a vzdělávání plánovaného počtu dorostu pro školy vysoké, mají však také postupně umožnit stále většímu počtu mládeže, aby dosáhla vyššího 11letého všeobecného vzdělání.*¹²⁰

Na návrh KNV byla v Holešově kromě školy osmileté zřízena přípisem ministerstva školství a osvěty ze dne 30/7 1953 jedenáctiletá střední škola v Holešově, na níž se započalo vyučování se zahájením letošního školního roku.“¹²¹

Nový zákon měl urychlit demokratizační proces ve školství a měl obsahově sblížit naše školství se sovětským. Povinná školní docházka byla zkrácena na osm let, byl vytvořen nový typ školy s názvem osmiletá a jedenáctiletá střední škola. Jak píše Stojan Zdeněk, zase reforma, která byla neuváženě zavedena, aniž by byla předem vyzkoušena. Škola se měla přiblížit životu zavedením polytechnických předmětů. Mělo se jim vyučovat přímo v továrnách a studenti měli po jejich absolvování získat odbornou dělnickou kvalifikaci. Ukázalo se však, že takové představy jsou nereálné, že přinášejí více škod než užitku. Mnoho škod také napáchala teze, že všichni žáci mají projít jedenáctiletkou. Způsobila jen pokles úrovně vědomostí žáků a přispěla k úpadku úrovně našeho školství vůbec.¹²²

Jedenáctiletky se v praxi neosvědčily. Příprava studentů na vysoké školy byla stále

¹¹⁸ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositele státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSC a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 8.

¹¹⁹ Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

¹²⁰ Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

¹²¹ Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži.

¹²² STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 23.

nedostačující, což ztěžovalo práci na vysokých školách. Byla proto hledána nová cesta k nápravě. Řešení se našlo opět ve vydání nového školského zákona, který zřizoval střední všeobecně vzdělávací školu a dal jí za úkol přípravu studentů pro vysoké školy. Byla zpřísněna měřítko pro přijímání žáků do I. ročníků a zavedena diferenciací výuky. Vedle tříd základních, zaměřených na humanitní předměty, vznikly třídy matematicko-fyzikální pro přípravu žáků na vysoké školy technického typu.¹²³

Střední všeobecně vzdělávací škola v Holešově zůstala spojena se základní devítiletou školou pod vedením ředitele Miroslava Logaje (od roku 1958) a zástupce ředitele Antonína Andrlíka. Po jeho odchodu na jazykovou školu do tehdejšího Gottwaldova (dnes Zlín) byl funkcí zástupce ředitele pověřen Oldřich Švehla. Hlavním cílem SVVŠ bylo připravovat mládež pro studium na školách vysokých, naučit ji samostatné studijní práci i laboratorní praxi v přírodovědných předmětech.¹²⁴

Počet žáků, kteří se hlásili ke studiu na SVVŠ, však neustále klesal, atraktivnějšími školami se staly odborné školy v blízkém okolí města, na nichž studenti získali úplné střední odborné vzdělání a po maturitě možnost vstoupit na kteroukoliv vysokou školu v republice. Došlo to tak daleko, že ve školním roce 1962/63 měla SVVŠ v Holešově pouze tři třídy a v nich 96 žáků. Zdálo se, že Holešov o střední školu zcela přijde. Vývoj totiž směřoval k tomu, aby v každém okrese byla jen jedna střední všeobecně vzdělávací škola. A protože Holešov v roce 1960 přestal být okresním městem, bylo toto nebezpečí opravdu hrozné. Za pomoci městských i politických orgánů, představitelů závodních složek na škole a ředitele Jana Nováka (ve funkci od roku 1962) i díky pochopení představitelů odboru školství KNV v Brně byla však existence SVVŠ v Holešově uhájena.¹²⁵

V roce 1965 byla SVVŠ v Holešově oddělena od ZDŠ a rozšířena na 7 tříd. Pod vedením nového ředitele Zdeňka Stojana mohla navázat na bývalé tradice školy.¹²⁶

Od školního roku 1965/66 byly opět změněny učební plány. Zřízeny byly humanitní třídy, které kladly zvýšené nároky na výuku jazyků a latinu, a třídy přírodovědné, zaměřující svou pozornost na matematiku a přírodní vědy. V obou třídách měl systém volitelných předmětů umožnit žákům prohloubení znalostí z jiných oborů, než měla třída podle základního

¹²³ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 23-24.

¹²⁴ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 8.

¹²⁵ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 8.

¹²⁶ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 8.

zaměření.¹²⁷

Výhodou této poslední reformy bylo zkvalitnění výuky. Teorie byla spojována s praxí hlavně v přírodovědných třídách, v nichž si žáci ověřovali v praktických cvičeních poznatky z chemie, fyziky a biologie. Proto musela být věnována velká pozornost zřizování laboratoří a nakupování učebních pomůcek všeho druhu. Během krátké doby byly vybudovány laboratoře fyziky, chemie a biologie, reorganizovány kabinetů a zřízeny příruční knihovny pro žáky i profesory. Pro výuku cizích jazyků byla zřízena jazyková učebna se sluchátkovým zařízením, které umožňuje intenzivní procvičování učiva.¹²⁸

V roce 1968 probíhaly dokončovací práce modernizace budovy, která započala již v roce 1961, do které přispěli svou pomocí pedagogové i studenti v podobě prázdninových brigád. Bohužel koncem prázdnin roku 1968 se i na těchto pracích podepsalo vše, co souviselo s politickými událostmi srpna 1968, a tím, co následovalo později v tzv. normalizačním období.¹²⁹

3.5. Vývoj školy v normalizačním Československu

Události srpna 1968 zmařily všechny naděje vkládané na svobodnější Československo a upevněná komunistická diktatura a následná tzv. doba normalizační se projevil také na holešovském gymnáziu. Postoj profesorské sboru na gymnáziu k srpnovým událostem byl rezolutní, svůj nesouhlas vyjádřili v protestu zaslanému ústředním orgánům, avšak posléze byli nuceni tuto rezoluci odvolat. Soudobé politické poměry omezovaly jak organizaci a činnost školy i profesorů, kteří se museli pro výkon své profese politicky angažovat, tak studenty v jejich svobodném rozhodování související s kádrovým hodnocením jejich rodičů.

Atmosféru na gymnáziu po bouřlivých srpnových událostech roku 1968 zachytil ředitel Stojan Zdeněk v almanachu takto: *„Po 21. srpnu se na určitý čas zastavily všechny brigádnické práce, nepřišli profesori, studenti ani rodiče. Nevědělo se, co bude dál, jak se situace dále vyvine, všichni ji viděli jen v těch nejčernějších barvách. Symbolicky to vyjadřovala i smuteční vlajka, která vlála z věžičky školy nad městem. Dalo hodně práce přesvědčit všechny, že přes politické zvraty, kterých jsme byli svědky, je třeba instalační*

¹²⁷ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 27.

¹²⁸ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 27.

¹²⁹ STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. 1899-1969: 70 let střední školy v Holešově. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969. s. 28.

*práce v budově dokončit a připravit tak školu na zahájení nového školního roku. Díky těm, kteří to nakonec pochopili, se 1. září 1968 mohlo, i když s určitými potížemi, začít vyučovat.*¹³⁰

Ještě jedna událost se dotkla života školy. Byla to zpráva o zoufalém činu Jana Palacha, posluchače Filozofické fakulty UK, který se 16. 1. 1969 rozhodl upálit na protest proti přítomnosti sovětských vojsk na našem území a na protest proti současné politické situaci u nás. S hlubokým pohnutím byla přijata zpráva o jeho skonu 19. ledna. Škola vyjádřila svůj postoj k tomuto hrdinskému činu dopisem studentům filozofické fakulty, v němž ocenila význam Palachovy oběti. V den pohřbu Jana Palacha (25. 1.) pak uspořádali studenti školy proti vůli politických orgánů protestní tichý průvod městem, který byl zakončen na náměstí před budovou tehdejšího MěNV. O několik dní později Akademická rada studentstva UK poděkovala za projevy soustrasti k úmrtí svého kolegy a zdůraznila, že všechny tyto projevy považuje za první krok k uskutečnění ideálů, pro které Jan Palach obětoval svůj život, za vybojování svobodného života v naší vlasti.¹³¹

Demokratický proces let šedesátých přispěl podstatnou měrou i ke změnám ve školství. S platností od školního roku 1968/69 byla opět zavedena ve středním školství čtyřletá gymnázia, aby se zkvalitnila příprava studentů pro jejich práci na vysokých školách. Ukázalo se totiž, že tříletá SVVŠ je pro to zcela nedostatečná. Touto změnou se opět navázalo na starou dobrou tradici gymnázia.¹³² Tříletý vyučovací proces SVVŠ totiž nedokázal připravit žáky kvalitně ke studiu na vysokých školách, těžce se hledalo uplatnění pro ty, kteří se z různých důvodů na vysoké školy nedostali. Proto byla od 1. září 1968 SVVŠ přeměněna na čtyřleté gymnázium. Měla to být poslední tečka za vším planým experimentováním, ke kterému v našem školství došlo.¹³³

Ale nebyla, jak se záhy ukázalo, protože prudký rozmach vědy a techniky vyžadoval kvalitnější přípravu, schopnost samostatné studijní práce.¹³⁴

Události roku 1968 se hluboce dotkly života škol. Ne všichni pedagogičtí pracovníci se

¹³⁰ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 26.

¹³¹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 26.

¹³² STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 26.

¹³³ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 9.

¹³⁴ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 9.

dovedli orientovat ve změnách, které naše společnost prodělávala. Proto v rámci normalizačního procesu museli někteří školu opustit, jiní byli postiženi stranickými tresty se všemi důsledky pro jejich další život.¹³⁵

Gymnázium se i přes tyto události pokusilo o navázání na starou tradici školy, k němuž přispěla i myšlenka uskutečnění slavnostního sjezdu abiturientů v době, kdy od jeho založení uplynulo 70 let. Bylo rozhodnuto uskutečnit oslavy počátkem září 1969, vydat při této příležitosti almanach, který nesměl spatřit světlo světa roku 1949 (při příležitosti 50. výročí založení gymnázia), a zasadit se o to, aby gymnázium dostalo čestný název Gymnázium Ladislava Jaroše. Tento záměr byl místními, okresními i krajskými orgány schválen, a tak se na jeho uskutečnění začalo intenzivně pracovat. Nad oslavami dokonce převzal patronát MěNV, věnoval na tisk almanachu 15 000 Kč a touto částkou jeho vydání téměř zaplatil. I ostatní výdaje související se zabezpečením oslav byly v plné výši hrazeny z městského rozpočtu. Tím představitelé města dokázali, že dobře chápou přínos gymnázia pro veškeré dění ve městě i jeho okolí a chtějí jeho rozvoj i nadále podporovat.¹³⁶

Sjezd abiturientů školy se pak konal ve dnech 5. 7. září 1969 a stal se pro Holešov významnou událostí. Po slavnostních projevech převzal ředitel gymnázia Zdeněk Stojan z rukou zástupce KNV vyznamenání, které rada KNV udělila škole za 70 let vynikající pedagogické práce. Byly předány diplomy, čestná uznání a čestné občanství zasloužilým pracovníkům školy, někteří byli zapsáni do knihy cti města Holešova. Před budovou bylo po státní hymně provedeno přejmenování gymnázia na Gymnázium Ladislava Jaroše a odhalena k tomuto účelu instalovaná mramorová deska. Čestný titul byl škole propůjčen ministerstvem školství, dekret byl podepsán tehdejším ministrem dr. Hrbkem. Oslavy sedmdesátiletí školy byly velmi zdařilé.¹³⁷

Začátek školního roku 1969/70 byl sice opravdu poznamenán radostnou atmosférou sjezdu, ale záhy se ukázalo, že zahájená demokratizace veřejného života v současných podmínkách nebude uskutečnitelná. To se projevilo i ve školství. Již v květnu 1969 proběhly na škole pohovory s profesory nestraníky před prověřkovou komisí. Tato měla zjistit, jaké mají profesori názory na vedoucí úlohu KSČ ve společnosti a jak jsou ochotni se angažovat v budoucnosti. Pro nikoho však z těchto pohovorů nevyplynuly žádné negativní závěry,

¹³⁵ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 9.

¹³⁶ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 28.

¹³⁷ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 28.

pouze profesorský sbor byl nucen na návrh stranické organizace odvolat rezoluci, která byla zaslána ústředním orgánům na protest proti srpnovým událostem.¹³⁸

Podle stranických orgánů nesměl žádný z neprověřených členů strany zastávat tzv. nomenklaturní funkce. Proto byl k 1. září 1970 zbaven funkce ředitel Zdeněk Stojan a na jeho místo byl se souhlasem OV KSČ jmenován Oldřich Švehla. Na jeho návrh se pak stal Zdeněk Stojan zástupcem ředitele, tato funkce totiž nepodléhala schválení stranických orgánů.¹³⁹

Holešovské veřejnosti se neblaze dotklo nařízení ministerstva školství, které školu zbavovalo čestného názvu Gymnázium Ladislava Jaroše. Ministr školství totiž revokoval svůj souhlas ze září 1969 s ohledem na novou vyhlášku MŠ, která zakazovala spojovat název školy se jménem osoby, která nemá celostátní význam. A tak se škola stala gymnáziem bez názvu. Pouze černá mramorová deska se jménem Ladislava Jaroše zůstala v průčelí budovy až do roku 1993, kdy byl škole čestný název se jménem bývalého ředitele opět navrácen.¹⁴⁰

Ve školním roce 1971/72 se zvýšil počet tříd na škole na dvanáct, a tak se gymnázium stalo školou úplnou. V každém ročníku vznikly dvě třídy se zaměřením na matematiku a přírodovědné předměty a jedna třída humanitní. Přijímací řízení na školu však bylo v duchu nových předpisů zkomplikováno. Komise, která přijetí zájemců o studium potvrdovala, musela v první řadě brát ohled na kádrové hodnocení rodičů zkušných žáků. Ti, kteří pocházeli z rodin postižených normalizací nebo byli z rodin nábožensky založených, měli minimální šanci na přijetí. Zástupci politických orgánů, kteří v komisi měli hlavní slovo, rozhodovali nekompromisně. Ještě štěstí, že odvolací řízení proti nepřijetí probíhalo na školském odboru KNV – tam bylo rozhodování přece jen benevolentnější. Stejné problémy byly i při doporučování studentů posledních ročníků na vysoké školy. Stalo se, že se někteří žáci, kteří měli velmi dobrý prospěch, z kádrových důvodů na vysokou školu nedostali. Pocit křivdy u takto postižených studentů byl pochopitelně veliký.¹⁴¹

V těchto mnohdy nelehkých normalizačních podmínkách, dochází na gymnáziu také k po-

¹³⁸ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 28.

¹³⁹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 28.

¹⁴⁰ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 29.

¹⁴¹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 29.

zitivním změnám v osnovách a ve výuce, především zavedením dvou druhů volitelných předmětů, a s tím úzce související růst zájmu uchazečů o studium na ústavu. Pod vedením ředitele Oldřicha Švehly začala škola pracovat podle nově upravených osnov. Ve II. a III. ročníku byly zavedeny dva druhy volitelných předmětů, v nichž si žáci mohli prohlubovat podle svých zájmů vědomosti ve zvolených oborech a učit se samostatně pracovat v seminářích.¹⁴²

Tak se stalo gymnázium pro mladé lidi přitažlivější, zvýšila se kvalita přípravy pro studium na vysokých školách. Počet tříd rostl až na 13, zvyšoval se počet žáků z 240 až na 431 ve školním roce 1984/85. Změnil se i profesorský sbor. Během doby někteří vyučující odešli na zasloužený odpočinek, jiní přicházeli. Ve školním roce 1971/72 přišlo na školu devět nových profesorů, vesměs absolventi vysokých škol. Málokdo z nich však našel v Holešově vhodné sociální zabezpečení, proto po krátkém působení odcházeli blíže ke svému domovu nebo na školy jiného typu. Časté střídání vyučujících kladlo zvýšené nároky na řídicí práci, bylo třeba dbát o to, aby byla zajištěna kontinuita práce a aby byl vytvořen kolektiv názorově jednotný, aktivně navazující na úspěšné výsledky uplynulých let.¹⁴³ Život profesorů ztěžovalo podstatnou měrou to, že jim byla ukládána povinnost studovat stranické materiály (např. k významným politickým výročím, ke sjezdům KSČ i KSSS) a promýšlet jejich vhodnou aplikaci do vyučovacího procesu. Měli se dále politicky angažovat jak v místě pracoviště, tak i ve svém bydlišti. To nijak nepřispívalo ke klidu a spokojenosti, tolik potřebné pro pedagogickou práci. Ještě štěstí, že politické tlaky pomalu během doby ustávaly a po změně vnitřní i zahraniční politické situace ustoupily do pozadí. Je až s podivem, že i v takové situaci, přes všechny objektivní potíže, měla úroveň vzdělávací práce na škole spíše vzestupnou tendenci. Dokazovaly to i úspěchy mnohých žáků v různých olympiádách a soutěžích krajského i celostátního rozsahu.¹⁴⁴

¹⁴² STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositele státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 10.

¹⁴³ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositele státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 10.

¹⁴⁴ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 29.

3.5.1. Dekáda stagnace školy před sametovou revolucí

Zmiňované desetiletí se neřadí mezi příliš zdařilé z hlediska rozvoje a kvalitní všeobecné výuky gymnázia, které má prvořadý cíl přípravu studentů na vysoké školy. V rámci projektu praktické přípravy na povolání, docházelo k zavádění odborných předmětů různých průmyslových odvětví národního hospodářství do výuky a povinné praxe, které se studenti účastnili v jednotlivých průmyslových závodech dle svého zvoleného zaměření. Tento projekt se nesetkal s příliš velkým ohlasem a funkčností, proto byl také na konci devadesátých let ukončen. Celé uvedené desetiletí je spíše ve znamení stagnace po stránce rozvoje školy.

Od školního roku 1978/79 byla opět změněna koncepce výuky na gymnáziu. Na úkor kvalitní výuky jazyků a společenských věd byly zavedeny odborné předměty, které měly připravit mladé lidi pro práci v různých průmyslových odvětvích národního hospodářství a umožnit jim lepší orientaci při volbě vysokoškolského studia. Proto v I. a II. ročníku gymnázia byl zřízen nový předmět základy výroby a odborné přípravy (ZVOP) a ve III. a IV. ročníku volitelné odborné předměty (základy strojírenství, stavebnictví, chemického průmyslu, zemědělství nebo programování).¹⁴⁵

Zdeněk Stojan, bývalý ředitel školy, popisuje tuto novou koncepci výuky v periodiku Zpravodaje města Holešova, kde nastínil dějiny holešovské vzdělávací instituce, a to při příležitosti oslav 90 výročí založení gymnázia, jemuž bylo celé číslo věnováno: „*Od školního roku 1978/79 začalo naše gymnázium jako jedno z 10 gymnázií Jihomoravského kraje uskutečňovat nový projekt československé výchovně vzdělávací soustavy. Tento projekt, v němž jsou zařazeny teoretické a praktické základy odborné přípravy žáků pro práci v různých odvětvích našeho národního hospodářství, vytváří předpoklady pro uvědomělejší volbu vysokoškolského studia technického, zemědělského a ekonomického směru i pro kvalifikované uplatnění absolventů tohoto typu školy v základních výrobních oborech a společenských činnostech ve všech odvětvích našeho národního hospodářství.*“¹⁴⁶

Významným činitelem v realizaci těchto cílů se staly nově zaváděné předměty v rámci základů výroby a odborné přípravy v I. a II. ročníku a volitelné předměty ve III. a IV. ročníku, jejichž absolvování ukončené úspěšnou maturitní zkouškou ze skupiny odborných předmětů, vytváří předpoklady pro právní odborné kvalifikace absolventů gymnázia

¹⁴⁵ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 31.

¹⁴⁶ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositelů státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 10.

*v takových činnostech, kde se vyžaduje široké střední všeobecně polytechnické vzdělání a základy příslušného odborného vzdělání. Uznáním odborné kvalifikace ve vybraných pracovních činnostech absolventi gymnázia se sociálně a ekonomicky zrovnoprávňují s absolventy středních odborných škol a učilišť.*¹⁴⁷

Zajistit kvalitní výuku odborných předmětů bylo možné jen přijetím externistů, odborníků z okolních závodů. A tak přišlo na školu několik mladých inženýrů, z nichž mnozí byli jejími absolventy a snažili se dělat svou práci co nejlépe. Součástí výuky ZVOP se staly exkurze do různých závodů a hlavně 14denní výrobní praxe studentů II. a III. ročníků v příslušných závodech. Tato praxe byla mnohdy studenty považována za příjemné zpestření výuky, ze strany závodů však byla často jen trpěným zlem. Celý projekt praktické přípravy gymnazistů byl ukončen až na počátku 90. let, kdy se gymnázium vrátilo ke svému původnímu zaměření.¹⁴⁸

Celá 80. léta lze z hlediska rozvoje školy charakterizovat jako léta jisté stagnace. Úkoly školy byly podstatně zúženy, především na hlavním plnění závěrů z jednání KSČ a KSSS, na prohlubování komunistické výchovy, vztahu k SSSR a proletářskému internacionalismu. Současně docházelo k postupnému úpadku materiálně technického zázemí školy. Zastaralé odborné učebny byly postupně rušeny, technický stav budovy školy by se dal na počátku 90. let charakterizovat jako havarijní, o němž svědčí mimo jiné i stanovisko okresního hygienika či prohlášení bývalého ředitele Švehly při předávání funkce, že je třeba začít s neodkladnými opravami školy. Z hlediska personálního odešel v roce 1984 do starobního důchodu profesor Stojan, novým zástupcem ředitele se stal profesor Jaromír Gogela ml. V létě 1988 byl z důvodu důchodového věku uvolněn z funkce ředitele školy Oldřich Švehla a novým ředitelem byl jmenován PhDr. Jaroslav Motal. Tečkou za tímto nepříliš povedeným desetiletím se staly oslavy 90. výročí založení gymnázia na podzim 1989 a listopadové události 1989.¹⁴⁹

¹⁴⁷ STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositel státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, 4(3), 10.

¹⁴⁸ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 31.

¹⁴⁹ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 32.

3.6. Demokratický rozvoj školy po pádu komunistického režimu

Jednoznačně významným předělem doby a důležitým historickým mezníkem naší historie je listopadová, tzv. sametová, revoluce roku 1989 a převratné změny s ní spojené, v jejímž důsledku došlo ke svržení komunistické garnitury a vlády jedné strany. Tyto bouřlivé události zásadně zvrátily politické a ekonomické poměry v zemi a přináší s sebou dlouho očekávanou demokracii. Tento historický přelom doby vnesl také do života gymnázia mnoho významných přeměn, které jsou v této podkapitole zaznamenány a chronologicky seřazeny.

Podkapitola se dělí na další dvě části, z toho v první jsem se pokusila zachytit vliv listopadových událostí roku 1989 na gymnázium, kde jsem se věnovala nastínění a přiblížení soudobé revoluční atmosféře, jak byla zachycena v kronice gymnázia, dále pak zmiňuji zavádění nových forem studia a organizace navazující na poměry obdobné v prvorepublikovém gymnáziu. V rámci polistopadových zvrátů uvádím změny v prioritách gymnázia, jeho vytýčených cílů, učebním plánu, realizaci výuky, vedení školy a v neposlední řadě i mimoškolní aktivitě pořádané školou. Druhá část této podkapitoly pojednává o celkovém rozvoji gymnázia v 90. letech, kdy došlo k vytvoření nového učebního plánu pro osmiletou a čtyřletou formu studia, který tak umožnil studentům se profilovat dle svých zájmů a preferencí s ohledem na studium po maturitě. Celé období porevolučních změn lze charakterizovat jako období úspěšného rozvoje gymnázia a zvyšování jeho úrovně a kvality výuky.

3.6.1. Listopad 1989 a jeho vliv na gymnázium

Listopadové události roku 1989 se nerasmazatelně zapsaly do dějin naší republiky a je samozřejmé, že zasáhly také školství a prostředí gymnázia. Zmíněné události jsou v kronice školy zachyceny takto: *„V pátek 17. listopadu, na který připadlo 50. výročí zavření českých vysokých škol a kdy se vzpomínalo tragické smrti Jana Opletala, došlo na Národní třídě v Praze k brutálnímu zákroku pořádkových sil proti demonstrujícím studentům. Zákrok si vyžádal značné množství zraněných a vyvolal stávkou vysokoškoláků, k nimž se přidali také umělci. S jednotlivými ročníky probíhá dialog o kritické situaci v naší společnosti. O vzrušené situaci se diskutovalo také v hodinách Občanské nauky a dějepisu. Žáci byli informováni o změnách ve vládě, o demisi generálního tajemníka ÚV KSČ Miloše Jakeše a předsedy Městského výboru KSČ v Praze Miroslava Štěpána. 29. 11. přijalo FS změny v Ústavě ČSSR, byl zrušen 4. článek Ústavy o vedoucí úloze jediné strany. V pondělí 27. 11.*

1989 se naprostá většina žáků (v doprovodu třídních učitelů) zúčastnila ve 12 hodin manifestační generální stávky na náměstí Klementa Gottwalda. Dne 10. 12. byla vytvořena nová federální vláda národního porozumění pod vedením JUDr. Mariána Čalfy a prezident Gustáv Husák odstoupil. Také v naší škole se ustavilo OF (Občanské fórum). Velká pozornost široké veřejnosti byla soustředěna na sklonku roku přípravou volby prezidenta ČSSR. Dne 29. 12. jím byl jednomyslně zvolen dramatik a spoluzakladatel OF Václav Havel. Demokratická revoluce (nazývaná také sametová, něžná) vstoupila do další fáze.¹⁵⁰

Demokratické změny přinesly celou řadu změn týkajících se i školství. Listopad 1989 vytváří kvalitativně nové a podstatně příznivější podmínky pro rozvoj pedagogické teorie na bázi demokracie a pluralismu. Česká pedagogická teorie se rychle vrací ke svým kořenům – k husitskému odkazu, ke Komenskému, k pedagogickému odkazu 19. století, k Lindnerovi, k Masarykovi a především k tradicím rozvíjených za předmnichovské republiky. Obnovují se a prohlubují tradiční kontakty se západní pedagogikou, roste zájem o alternativní školu, hledá se odpověď na základní problémy výchovy v moderním světě. Před pedagogickou vědou stojí etapa kritického vyrovnání se s uplynulým obdobím a koncipování teoretických základů liberální výchovy naší mladé generace v podmínkách pluralitní demokracie.¹⁵¹

Základní proměna probíhá u škol všech stupňů. Vedle státních škol vzniká široká síť škol soukromých (církevních i laických), liberalizují se cíle, obsah, formy i metody vzdělávání a výchovy, jejich určitou integraci mají zajistit modelová kurikula a standardy, aby se udržela potřebná náročnost i studijní profil. Do hry vstupují vedle pedagogických a profesních zřetelů i aspekty komerční a hledá se způsob jejich optimálního sladění.¹⁵²

Co se týká demokratických změn ve školství, tak z hlediska gymnaziálního vzdělávání to bylo především obnovení osmiletého studijního cyklu. Holešovské gymnázium se v tomto ohledu zařadilo k průkopníkům myšlenky a od 1. září 1990 zasedli do holešovských lavic první studenti primy.¹⁵³

Současně došlo v tomto období i k napravení některých křivd minulosti. Ředitel školy dr. Motal požádal MŠMT ČR o obnovení čestného názvu Gymnázium Ladislava Jaroše, v sobotu 23. 6. 1990 se ve vestibulu školy konalo slavnostní odhalení pamětní desky dr. Rudolfo Planerovi, dlouholetému profesorovi holešovského gymnázia a představiteli

¹⁵⁰ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 32.

¹⁵¹ JŮVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. s. 50.

¹⁵² JŮVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1995. s. 50.

¹⁵³ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 32.

československého skautingu.¹⁵⁴

Po roce 1989 byly tedy do praxe uvedeny tyto nové formy studia: čtyřleté, které navštěvují žáci ZŠ po absolvování 9. třídy a osmileté studium pro absolventy 5. tříd ZŠ. „Nová“ škola se samozřejmě musela potýkat s problémy materiálně technického charakteru, navázat potřebné kontakty s rodičovskou veřejností a vytvořit předpoklady pro rozvoj vlastního osobitého profilu. Gymnázium se zapojilo do projektu ExTra (Exempla trahunt = Příklady táhnou). Na základě nastavbového projektu vypracovaného skupinou pedagogů dostali studenti možnost prohlubování vědomostí právě v oblastech svého zájmu. K dispozici studentům je moderní učebna výpočetní techniky, nový fyzikální komplex s učebnou fyziky a optickou laboratoří, nová laboratoř chemie, biologie a multimediální učebna. Studenti dále mohou využívat odborných informací ze školní počítačové sítě a internetu. Pro potřeby byla otevřena volně přístupná studovna.¹⁵⁵

3.6.2. Rozvoj gymnázia v 90. letech

Na jaře 1990 vyhlásilo ministerstvo školství na všech školách v republice výběrová řízení na místa ředitelů škol. Výběrové řízení se uskutečnilo i na místo ředitele holešovského gymnázia. Na základě výsledků výběrového řízení byl ředitelem školy jmenován prof. František Mrázek. Jeho prvotním úkolem bylo vytvoření podmínek pro vznik právní subjektivity školy a vypořádání se s důsledky delimitace majetku v souvislosti se zrušením hospodářské správy škol a školských zařízení v Brně a odborem školství Jm KNV Brno. V roce 1991 se škola stala právním subjektem, rozpočtovou organizací. 13. dubna 1992 však pan ředitel Mrázek požádal o uvolnění z funkce. Na základě výběrového řízení byl MŠMT ČR jmenován ředitelem Gymnázia s účinností od 1. srpna 1992 PaedDr. Zdeněk Janalík, stávající profesor a bývalý absolvent školy.¹⁵⁶

Škola se v tomto období maximálně otevřela veřejnosti. Od školního roku 1991/1992 jsou opět vydávány výroční zprávy. V září 1992 byl ustaven Klub rodičů a přátel školy, který se stal platformou pro dialog mezi školou a rodičovskou veřejností. V letech 1996 – 1999 došlo k výraznému pokroku v oblasti kontaktu se základními školami spádové oblasti. Od roku

¹⁵⁴ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 32.

¹⁵⁵ JANALÍK, Zdeněk. 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově. *Holešovsko*. Holešov: MěÚ Holešov, 1999, 5(10), 10.

¹⁵⁶ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 32.

1996 se ředitel gymnázia pravidelně schází s řediteli, zástupci ředitelů a výchovnými poradci ZŠ a společně koordinují přípravu žáků na přechod ze základní školy na školu střední.¹⁵⁷

V rámci rozvoje výchovně vzdělávacího procesu byly na počátku tohoto období stanoveny základní cíle: zkvalitnit a zefektivnit výuku, vytvořit předpoklady pro rozvoj osobitého profilu školy, dát studentům prostor pro uplatnění a rozvoj jejich schopností i uspokojení jejich intelektuálních potřeb. Základem pro realizaci vytýčených cílů se stal nový učební plán, vycházející z generalizovaného učební plánu, který umožňuje studentům individuální profilaci podle zájmu a vlastního zaměření přírodovědného či humanitního, a to systémem postupných kroků při výběru volitelných předmětů v jednotlivých ročnících studia. (Součástí volby je i výběr mezi deskriptivní geometrií a latinou. Zvláště výuka deskriptivní geometrie v podobě, v jaké je realizována na gymnáziu, je ve srovnání s ostatními školami tohoto typu spíše výjimkou.) Změny v učebním plánu společně se zvýšením nároků a požadavků v jednotlivých vyučovacích předmětech se postupně v průběhu hodnoceného období pozitivně odrazily především v procentuálním nárůstu počtu studentů přijatých na vysoké školy. Ve školním roce 1997/98 byla úspěšnost při přijímání na VŠ 75,0% a společně s přijetím na vyšší odborné školy se procentuální vyjádření úspěšnosti rovná 93,3%.¹⁵⁸

Z výše zmiňovaných vytýčených cílů se vytvořil v devadesátých letech nový učební plán a to tak, že ve školním roce 1997/1998 se vyučovalo podle dvou učebních plánů podle druhu studia: Osmileté studium – ročníky Prima až Oktáva: učební plán uvedený v přílohách v tabulce byl platný od školního roku 1996/1997. Čtyřleté studium - 1. - 4. ročník: učební plán byl platný od školního roku 1992/1993, je to studium bez odborného zaměření, tzv. všeobecná varianta.¹⁵⁹

Oba zmíněné nové učební plány osmiletého a čtyřletého studia uvádím pro názornost a srovnání v tabulce č. 3 v přílohách.

Důvod, proč gymnázium opustilo zaměření na přírodovědnou a humanitní větev, je ten, že i žáci z tzv. humanitních tříd ve 3. a zvláště ve 4. ročníku projevovali zájem o studium přírodovědných oborů, např. medicíny pocítovali velký „handicap“, protože měli málo hodin příslušných předmětů a zcela chyběla laboratorní cvičení. Ve volitelných seminářích

¹⁵⁷ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 35.

¹⁵⁸ STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999. s. 35.

¹⁵⁹ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998. s. 7.

žáci pocítili, o kolik učiva tím pádem přišli, když se při příchodu na gymnázium rozhodli pro tento směr. Mnohdy jediným kritériem výběru byla touha vyhnout se matematice, případně ji mít co nejméně.¹⁶⁰

Volitelné předměty ve 3. ročníku (2 semináře) a ve 4. ročníku (další 2 semináře nebo konverzace v cizím jazyku), analogicky v septimě a oktávě osmiletého studia, umožňují studentům profilovat se podle svých zájmů a s ohledem na studium po maturitě, resp. praxi. Nabídka seminářů je značně bohatá, žáci si mají opravdu z čeho vybírat. Ředitelství školy dává žákům možnost vybírat si podle vlastního uvážení, nikdo není do žádného volitelného předmětu zařazen administrativně, i když to činí problémy při sestavování rozvrhu hodin. V 1. ročníku čtyřletého studia, resp. v kvintě osmiletého studia si žáci volí buď latinu, nebo deskriptivní geometrii, kterým se pak věnují ve 2. a ve 3. ročníku, resp. v sextě a septimě.¹⁶¹

Přirozenou součástí výchovně vzdělávacího procesu se stal nově vytvořený ucelený systém odborných kroužků zaměřených na uspokojování intelektuálních potřeb a zájmů talentovaných studentů. Pravidelná práce s talentovanými studenty, zejména v předmětech chemie, matematika, fyzika, výpočetní technika, český jazyk a dějepis a zeměpis se projevila na výsledcích odborných soutěží. Pozornost se zaměřila i na jazykově talentované studenty. Od školního roku 1997 – 1998 byl pro ně otevřen ve spolupráci se Státní jazykovou školou ve Zlíně přípravný kurz ke státní jazykové zkoušce z angličtiny.¹⁶²

Nedílnou součástí jazykového vzdělávání se staly zahraniční poznávací zájezdy a pro vyučující studijní stáže zahraniční, které jsou vždy přínosem nejen jazykovým, ale i odborným a lidským. V tomto období se také rozvíjí spolupráce se zahraničními školami.

Pravidelně se také realizuje účast na odborných přednáškách a nově vytvořený systém exkurzí, kurzů a stacionářů zaměřených na ověřování teoretických znalostí a získávání praktických dovedností (odborné exkurze v rámci jednotlivých předmětů, sportovní kurzy, přírodovědný stacionář v Jedovnicích, zaměřený na biologii, chemii a zeměpis, realizovaný ve spolupráci s Masarykovu univerzitou v Brně).¹⁶³

V rámci výchovné složky celého procesu se již tradičními staly prázdninové putovní tábory cykloturistické a vodácké. Členové pedagogického sboru studenty vedou k samostatnosti při organizaci a realizaci akcí.

V průběhu školního roku 1996-1997 vznikla studentská rada, která se stává garantem těchto akcí, zejména pokud jde o obnovený majáles, sportovní akce, ale také akce

¹⁶⁰ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998. s. 7.

¹⁶¹ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998. s. 7.

¹⁶² Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998. s. 8.

¹⁶³ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998. s. 8.

společenské. Významnou a tradiční vzdělávací a výchovnou aktivitou na holešovském gymnáziu je pak práce školního divadelního souboru.¹⁶⁴

O dobré úrovni výchovně vzdělávacího procesu svědčí i velmi dobré výsledky studentů dosažené v celostátním testu v rámci Soudy Maturant v letech 1998 a 1999.¹⁶⁵

Školní rok 1999/2000 byl ve znamení oslav 100. výročí založení gymnázia v Holešově. Této společenské a kulturní akce se zúčastnilo na 3000 absolventů, pedagogů a příznivců gymnázia. Je potěšitelné, že se organizačnímu výboru podařilo zabezpečit tuto akci ke spokojenosti velké většiny zúčastněných, o čemž svědčí četná pochvalná hodnocení. Tento školní rok úspěšně završil první století historie holešovského gymnázia.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998. s. 3.

¹⁶⁵ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998. s. 4.

¹⁶⁶ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1999/2000. s. 3.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala historií a vývojem holešovského gymnázia na pozadí historických mezníků příslušné doby. Její historie sahá až do roku 1899, tedy roku jejího vzniku, v této době byla jedinou střední všeobecnou školou na Zlínsku a přilehlém Holešovsku, která poskytovala středoškolské vzdělání. Položila tak základ střednímu vzdělávání a přípravě na vysoké školy v Holešovském regionu a tím pokryla stále rostoucí počet uchazečů o studium ve městě i jeho širokém okolí.

Cílem mé bakalářské práce bylo objasnit a přiblížit bohatou historii gymnázia stíhanou vskutku bouřlivými událostmi v podobě převratných historických mezníků provázených zásadními změnami. Vždyť celé 20. století, které zachycuji ve své práci, se potýkalo s mnoha politickými zvraty, od vzniku samostatného Československého státu a vymanění se s Habsburské monarchie, přes dvě světové války a s ní spojené období útrap, represí a stagnace vývoje gymnázia, následné nastolení a upevnění komunistické garnitury, která přetrvala po dlouhých čtyřicet let, až po svržení komunistické vlády listopadovou revolucí a zavedení svobodné demokracie. Nebylo možné, aby se všechny tyto přeměny nepromítly i do života a chodu školy. Po každém takovém politickém převratu nastalo nové přizpůsobení se organizační struktury odpovídající požadavkům v podobě vydání nových školských reforem, kterými se gymnázium muselo řídit a přizpůsobit svou činnost. Přes všechny tyto zákonné rámce a politické uspořádání se gymnáziu podařilo udržet si své základní poslání předat poznatky a znalosti studentům a připravovat je na další studium na vysokých školách. Tuto zásluhu poskytli právě spravedliví, vlastenečtí a obětaví profesori gymnázia, kteří i za velmi obtížných, nesvobodných a pohnutých podmínek dokázali podržet a stmelit celý studentský kolektiv, udržet a realizovat výuku, podporovat studenty v jejich úsilí a vlasteneckých idejí a předávat jim nové vědění nejen z učebních osnov, ale i to nejlepší ze sebe, ze svých přesvědčení. Ve zkoumané době byli tito učitelé svým jednáním a činy silným vzorem, s kterým se ztotožňovali nejen studenti, ale i Holešovská veřejnost. Jistě by bylo zajímavé a myslím, že i překvapivé zjištění, kolik takových učitelů v současné době je, které by studenti pokládali za svůj vzor a uznávali by jej.

Ve své práci jsem analyzovala a zpracovala jednotlivé zdroje informací týkající se holešovského gymnázia a samotného města Holešova. Informace a fakta příslušného historického období jsem čerpala ze školních kronik, pamětních knih, historických materiálů uložených ve Státním okresním archivu v Kroměříži, almanachů, výročních zpráv školy,

novinových článků a publikací související s daným tématem, včetně rozhovorů s pedagogickými pracovníky gymnázia. Všechny tyto uvedené zdroje jsem využila k dosažení vytýčených cílů mé práce a jejímu zpracování.

Jsem ráda, že jsem mohla nahlédnout a prozkoumat ve svém bádání právě historii holešovského gymnázia, které je mi blízké nejen polohou, kde se nachází, ale současně i svým studijním programem a aktivitami, které pořádá, a v neposlední řadě i pozitivním přístupem celého pedagogického sboru, který jsem si mohla sama ověřit v souvislosti s absolvováním mého syna na zdejší vzdělávací instituci.

Při zhodnocení svého dosavadního bádání myslím, že mohu ze svého hlediska konstatovat, že se mi podařilo dosáhnout cílů, které jsem si pro svou práci stanovila a přispěla tak k přiblížení uceleného obrazu historického vývoje holešovského gymnázia Ladislava Jaroše pro širokou veřejnost a poukázala na význam gymnázia nejen v holešovském regionu. Jelikož mnoho stávajících studentů i obyvatel Holešovska a okolí zná jen současnost školy a nad minulostí se nepozastavuje, byla bych ráda, kdyby moje práce pomohla svým přispěním k rozšíření historických poznatků, faktů školy, včetně pochopení obětí a pohnutých událostí, kterými si holešovské gymnázium prošlo.

Literatura

Pamětní kniha zemské vyšší reálky v Holešově od roku 1899, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži B – e193, i. č. 1.

Kronika státního reálného gymnasia v Holešově od 6. května 1945, uložena ve Státním okresním archivu v Kroměříži B – e193, i. č. 3.

STOJAN, Zdeněk, JANALÍK, Zdeněk, URBAN, Jan, ZAHRADNÍK, Karel a ZAPLETAL, Česlav. *Almanach: 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1899-1999*. Holešov: Gymnázium Ladislava Jaroše, 1999.

STOJAN, Zdeněk, ANDRLÍK, Antonín, BATÍK, Miroslav, SVÁTEK, Josef a ŽŮREK, Ferdinand. *1899-1969: 70 let střední školy v Holešově*. Holešov: Gymnázium L. Jaroše, 1969.

KVASNIČKA, Pavel, JAROŠ, Ladislav a DOBIÁŠ, Stanislav. *Jubileum zemského reálného gymnázia v Holešově 1899-1924*. Holešov: Zemské reálné gymnázium, 1924.

Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1991/1992.

Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998

Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1999/2000.

JŮVA, Vladimír sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1995.

ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.

SVAČINA, Bohuslav, UHEREC, František, JARŮŠEK, Robert a ZLÁMAL, Vladislav. *HOLEŠOV: město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 1935.

BÁRTEK, Stanislav, OTÁHAL, Jan a SVÁTEK, Josef. *Holešov brána do Hostýnských vrchů*. Holešov: Komise cestovního ruchu při ONV Kroměříž a při MěNV Holešov, 1972.

BÁRTEK, Stanislav, KOŠINA, František, MUCALÍKOVÁ, Ludmila, POKORNÝ, Břetislav, STOJAN, Zdeněk a SVÁTEK, Josef. *Holešov*. Holešov: Městský národní výbor v Holešově za spolupráce s JmKNV v Brně, Okresním archivem, Městským muzeem a Správou zámku v Holešově, 1969.

BARTOŠ, Josef, SCHULZ, Jindřich a TRAPL, Miloš. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960*. Ostrava: Profil, 1980.

BÁRTEK, Stanislav, HÁP, Jindřich, HADRAVSKÝ, Adolf, KOŠINA, František, MAJETIČOVÁ, Libuše a SVÁTEK, Josef. *Holešov vás vítá*. Holešov: Místní národní výbor v Holešově za spolupráce osvětových zařízení a závodů, 1963.

SEIFERT, Rudolf., ŠUJANOVÁ, Zdena. *Holešov – rozmanitosti*. Holešov: Městské informační centrum Holešov, 2006.

- HAINA, Josef. *HOLEŠOV: místopisný a propagační sborník našich měst*. [S.l. : s. n., 190 - ?]
- STOJAN, Zdeněk. Několik poznámek k dějinám školství v Holešově. *Holešovsko*. Holešov: MěÚ Holešov, 1998, **4**(13), s. 14.
- ZAPLETAL, Česlav. Nepodlehne ohni ani meči. *Týdeník Kroměřížska*. Kroměříž: Prompt servis, 1999, **10**(37), s. 5.
- STOJAN, Zdeněk. Z dějin ústavu. *Zpravodaj města Holešova-nositele státního vyznamenání za zásluhy o výstavbu*. Holešov: MěstV KSČ a Městský národní výbor v Holešově, 1989, **4**(3), s. 5-10.
- JANALÍK, Zdeněk. 100 let Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově. *Holešovsko*. Holešov: MěÚ Holešov, 1999, **5**(10), s. 10.

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1.: tabulka č. 1. - Přehled učebních hodin na reálce v roce 1909.

Příloha č. 2.: tabulka č. 2. - Přehled učebních hodin na reálném gymnasiu v roce 1909.

Příloha č. 3.: tabulka č. 3. - Přehled učebního plánu a vyučovacích hodin na gymnasiu
ve školním roce 1997/1998.

Příloha č. 1.

Tabulka č. 1.¹⁶⁷

Přehled učebních hodin na reálce v roce 1909

předměty	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	souhrn
Náboženství	2	2	2	2	2	2	2	14
Čeština	5	4	3	3	3	3	4	25
Němčina	5	4	4	3	3	3	3	25
Franština	-	4	4	3	3	3	3	20
Latina	-	-	-	-	-	-	-	-
Zeměpis	2	2	2	2	1	1	-	10
Dějepis	2	2	2	2	3	2	3	16
Matematika	3	3	3	4	4	4	5	26
Geometrie	-	2	2	3	3	3	2	15
Přírodopis	2	2	-	-	2	2	3	11
Fysika	-	-	3	2	4	-	4	13
Chemie	-	-	-	3	3	2	-	8
Fil. propedeutika	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreslení	4	4	4	3	3	2	3	23
Psaní	1	-	-	-	-	-	-	-
Tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	14
Celkem	28	31	31	32	32	33	34	221

ZDROJ: Jubileum zemského reálného gymnasia: 1899-1924

¹⁶⁷ KVASNIČKA, Pavel, JAROŠ, Ladislav. *Jubileum zemského reálného gymnasia: 1899-1924*. Holešov: Zemské reálné gymnázium, 1924. s. 23.

Příloha č. 2.

Tabulka č. 2.¹⁶⁸

Přehled učebních hodin na reálném gymnasiu v roce 1909.

předměty	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	souhrn
Náboženství	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Čeština	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Němčina	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Franština	-	-	4	4	4	3	3	3	21
Latina	6	6	6	6	6	5	5	5	45
Zeměpis	2	2	2	2	1	1	1	-	11
Dějepis	-	2	2	2	3	3	3	3	18
Matematika	3	3	3	3	3	3	3	2	23
Geometrie	-	-	-	-	2	2	-	-	4
Přírodopis	2	2	-	-	2	2	2	2	12
Fysika	-	-	2	3	-	-	3	4	12
Chemie	-	-	-	-	-	2	2	-	4
Filozofická propedeutika	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Kreslení	3	3	2	2	-	-	-	-	10
Psaní	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Celkem	29	30	31	32	31	31	32	32	248

ZDROJ: Jubileum zemského reálného gymnasia: 1899-1924

¹⁶⁸ KVASNIČKA, Pavel, JAROŠ, Ladislav. *Jubileum zemského reálného gymnasia: 1899-1924.* Holešov: Zemské reálné gymnázium, 1924. s. 24.

Příloha č. 3.

Tabulka č. 3.¹⁶⁹

Přehled učebního plánu a vyučovacích hodin na gymnáziu ve školním roce 1997/1998.

druh studia	osmileté									čtyřleté				
ročník studia	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VII.	celkem	I.	II.	III.	IV.	celkem
Český jazyk	5	5	4	3	3	3	4	4	31	3	3	4	3	13
Cizí jazyk 1.	4	3	3	3	3	3	3	3	25	3	3	3	3	12
Cizí jazyk 2.	-	-	3	3	3	3	3	3	18	3	3	3	2	11
Latina	-	-	-	-	-	2	2	-	4	-	2	2	-	4
Občanská nauka	1	1	1	1	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Základy spol.	-	-	-	-	1	1	2	2	6	-	-	2	2	4
Dějepis	2	2	2	2	2	2	2	-	14	2	2	2	2	8
Zeměpis	2	2	2	2	2	2	-	-	12	2	2	-	-	4
Matematika	5	5	4	4	4	4	3	3	32	4	4	3	3	14
Deskriptivní	-	-	-	-	-	2	2	-	4	-	2	2	-	4
Fyzika	2	2	2	3	3	3	2	2	19	3	3	2	2	10
Chemie	-	2	2	2	3	2	2	2	15	2	2	2	2	8
Biologie	2	2	2	2	3	2	2	2	17	2	2	2	2	8
IVT	1	-	2	2	-	-	-	-	5	2	-	-	-	2
Hudební vých.	1	1	1	1	1	1	-	-	6	1	1	-	-	2
Výtvarná vých.	2	2	1	1	1	1	-	-	8	1	1	-	-	2
Tělesná vých.	3	3	2	2	2	2	2	2	18	2	2	2	2	8
1.volitelný předmět	-	-	-	-	-	-	2	2	4	-	-	2	2	4
2.volitelný předmět	-	-	-	-	-	-	2	2	4	-	-	2	2	4
3.volitelný předmět	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	2	2
4.volitelný předmět	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	2	2
Celkem	30	30	31	31	31	31	31	31		30	30	31	31	

ZDROJ: Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998.

¹⁶⁹ Výroční zpráva Gymnázia Ladislava Jaroše v Holešově 1997/1998.